

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, Fél-
Évre 4 K, Negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

A nagy per.

Sohasem tartottuk kenyerünknek, hogy olyan napi eseményekkel foglalkozzunk, amelyek testületünkkel közelebbi vonatkozásban nem állanak vagy amelyek minket, mint az ország és a közbiztonság katonáit közelebből nem érdekelnek. Különös gondossággal tartjuk távol magunkat természetesen olyan eseményektől, amelyekbe csak az ország sorsának intézéséért felelős tényezőknek lehet beleszólásuk, vagy amelyeknek felfogásánál és megítélésénél a hivatlan politizálás gyanújába keveredhetnénk. Hazánk sorsa nem közömbös nekünk, de éppen ezért az a meggyőződésünk, hogy az ország és a nemzet érdekeit nemcsak karddal szolgálhatjuk, hanem szolgáljuk azokat akkor is, ha úgy szorosán vett szolgálati ténykedéseinkben, mint azokon kívül is, főleg pedig az ország ügyeivel szemben tanúsított egyéni magatartásunkban szigorúan respektáljuk azt a határvonalat, amelyet hivatásunk természete és követelményei, felsőbbségünk rendelkezése és vezetésünkre hivatott előjáróink parancsa számunkra megszabnak.

Még látszólag sem akarunk eltérni ettől az elvünktől akkor, amikor ezúttal a közelmúlt napok nagy eseményéről, a frankhamisítási ügyről mégis megemlékezünk, ellenkezőleg: azt akarjuk bebizonyítani látni, hogy testületünket még egy ilyen nagy ügy hatalmas hullámai sem voltak képesek ebben a velünk minden bizonnyal osztott felfogásában megingatni és egyéneiben vagy összességében olyan térre sodorni, amelyen nincs keresnivalónk.

Ha volt valaha esemény, amelynek megítélésében különös higgadtságra volt szükségünk, úgy ez a mostani bizonyára az. Az ujságoknak oldalakra terjedő szenzációs tudósításai és az eseményekhez fűzött, többnyire különféle politikai célokat szolgáló kommentárjai csak arra voltak jók, hogy a tisztánlátást lehetetlenné tegyék és hogy nem annyira a sorokban, mint inkább azok között az üggyel kapcsolatosan olyan közhangulatot teremtsenek, amely az általuk képviselt irányzatnak kedvező. A kormánynak kellett közbelépnie, hogy megfékezze a nemzetgyaláznak, rágalmazásnak és alaptalan gyanúsításnak azt az orgiáját, amellyel egyes ujságok a felkavart hullámokat a maguk malmára szerették volna hajtani. Nagy hiba tehát az, ha valaki egyéni meggyőződését mindezek dacára sem tudja függetleníteni annak az ujságnak a véleményétől, amelyet éppen olvas, mert az ilyen ember csak elfogult lehet és sohasem tárgyilagos. Tárgyilagosság nélkül pedig nincsen helyes ítélet.

A kormány részletesen tájékoztatta az országot azokról az adatokról, amelyeket ebben az ügyben a nyomozás megállapított. Természetes, hogy ezek az

adatok, a maguk pusztán tényeket felsoroló tárgyilagosságában csak előzetes tájékozásul szolgálnak, de nem céljuk az, hogy a történeletről vagy a szereplő személyiségekről egyúttal ítéletet is mondjanak, mert hiszen ez nem is a nyomozó hatóságok, hanem a bíróság feladata.

Aki igazán bűnös, az lakolni fog bűnéért, fizikailag is és erkölcsileg is; erre garanciát nyújt a magyar bíróságnak mindnyájunk felett álló tekintélye és pártatlansága és a keresztény magyar társadalom erkölcsi integritása. De ahhoz senkinek sincsen joga, hogy egyének és jellemek felől, habár csak a maga számára alkotott ítéletével a törvény szavát megelőzze vagy bírálatot mondjon egy olyan cselekményről, amelyben a gyanúsítottak védekezését, az esetleges súlyosbító és enyhítő körülményeket majd csak az arra hivatott fórum fogja feltárni és egyéneként mérlegelni. Mi, csendőrök, tudjuk azt legjobban, hogy mennyi körülményre, óvatosságra és józan mérlegelésre van szüksége annak, aki nem akar egy elhamarkodott vélemény hibájába esni, hogy téveszthetnők hát szem elől minden nyomozásnak ezt a sarkalatos követelményét éppen ebben az esetben, amikor annak arányai látóköri és ítélőképességünk határait meghaladják.

Az országnak törvényes kormánya van, amely erejét és hatalmát a nemzet és Kormányzó Úr Öfömméltósága bizalmából meríti. Ha az üggyöz országos érdekek kapcsolódnak, nyugodtak lehetünk: az ország érdekei hazájukat szerető, böles belátással bíró, igaz magyar emberek kezébe vannak letéve, akik nagyon jól tudják, hogy az adott esetekben mit és miért kell tenniük. Csak lelkiismeretlen és hazafiatlan emberek képesek arra, hogy az ország ilyen válságos napjaiban a nemzet hivatott vezetőinek felelősségteljes helyzetét a történetek célzatos beállításával megnehezítsék és ezáltal a maguk kis céljait az ország egyetemes érdekei fölé próbálják helyezni. Az ország felelős miniszterelnöke kijelentette, hogy az ügy teljes felderítést és elintéztést fog nyerni: tartozunk neki azzal a bizalommal, hogy kijelentésében megnyugodjunk és az ügyet ezzel a magunk részéről is levegyük a napirendről.

A mi figyelmünket a közbiztonság fenntartásáról semminek és egy pillanatra sem szabad elterelnie; az ügy esetleges fejleményei tehát minket immár csakis ebből az egyetlen szempontról érdekelhetnek. Elsősorban a rémhírek és alaptalan rágalmak terjesztőinek a kívánsai emberek hiszékenységére számító aknamunkáját kell a legerélyesebben meggátolnunk, hogy a még elintézés alatt álló ügy kihatásai itthon se haladják meg természetes mértékeiket. A többi aztán már nem a mi dolgunk.

Az új „Gyalogsági Gyakorlati Szabályzat“-ról.

Irtta: HORVÁTH GYÖZŐ vkszt. őrnagy.

2. füzet.

(2. közlemény.)

III. Fejezet. Az egyes honvéd kiképzése.

Ez a fejezet felöleli mindazt, amit minden honvédnek — tekintet nélkül a későbbi különleges kiképzésére és beosztására — el kell sajátítania. Minthogy ez a fejezet tartalmazza azokat a változásokat, amelyek minden csendőrt érdekelnek, ezért majdnem pontonkénti részletességgel megyek végig rajta és lehetőleg a fogásokban beállott változásokat tömören leírom.

A szabályzat egyes pontjait összehasonlítva különböző megjelölésük ötlük a szemünkbe. Ez is csak egyszerűsítés céljából történt. A körbe foglalt számú pontokat „súlykolni“ kell; az aláhúzottakat is, de csak az első kiképzésnél; a rendszeren számozott pontoknál egyöntetű végrehajtás nem szükséges. A súlykolandó fogások ütemekre vannak osztva, melyeket vastag vízszintes vonások választanak el egymástól. Ezáltal feleslegessé vált a súlykolandó fogásoknak külön táblázatokban ütemenként való felsorolása.

Kiképzés puská nélkül.

A „Vigyázz!“ állás nem változott. „Pihenj!“-nél a szabályzat külön megszabja, hogy engedély nélkül beszélgetni sem szabad. (Menetkönnyítésket „Lefújva!“ parancsot rendeljük el!)

A tisztán csak tiszteletadásra szükséges határozványok közül csak azok vannak felvéve, ame-

lyek a honvédnek rendszeren — úgyszólván minden nap kellenek. Ezek a „Fővetés“ és a „Tisztelegj!“. Az előjáró és a legénységi állományú alárendelt közötti hivatalos érintkezés befejezése eddig sok fejtörést okozott. Egy embernek „Oszolj!“-t vezényelni nem lehet. „Belépni!“ „Lelépni!“ nem magyaros. Gyakran — pl. létszámmellenőrzésnél — szükséges volt, hogy a megszólított hanggal is jelentse, hogy előjárója felhívását hallotta. Ezeket a kívánságokat is kielégíti a Szabályzat, mely szerint: „N. csendőr!“ megszólításra az illető „Parancs!“ felelettel jelentkezik; „Hozzám!“ parancsra az előjáróval szemben három lépésre áll fel és tiszteleg; „Végeztem!“ figyelmeztetővel ad jelt az előjáró a távozásra.

A fordulatoknál nincs többé különbség a között, hogy oldalba vagy arcba fordulást vezénylünk-e. Tehát a vezényszó mindig „Jobbra(balra)-át!“ „Féljobbra(balra)-át!“ A „Háttra arc!“ végrehajtásánál, különösen, ha ütemszerűen történt, a jobb lábbal önkéntelenül is támaszt keresünk. A Szabályzat a gyakorlatban már használatos segítséget most rendszeresíti.

A testhelyzeteknél a „Feküdj!“ és „Leülni!“ testhelyzeteken kívül a „Térdre!“-t újra felveszi a Szabályzat. A „Térdre!“ testhelyzetre magas fűben, gabonában, kőfalak mögöl vagy a géppuskával való tüzelésnél szükségünk van. Oktatása különben sem jelent túlterhelést, mert az ütemszerűen gyakorlandó „Feküdj“ első üteme a „Térdre!“ A „Feküdj!“ testhelyzet ütemszerű betanítása azért szükséges, mert csak így akadályozhatjuk meg, hogy a honvéd a puskáját (golyószórót) a lefekvésnél rongálja.

Lennék a tüzeső ...

Lennék a tüzeső, mely ont szörnyű halált,
Tajtékos tengerár, mely mindent életet,
Földrengető orkán, mely vérviharba vált,
Sújtó villámra szaggatnám a lelkemet,
— Hazámat érett prédaként ne leshessék —
Hadd vesszen, pusztuljon minden gaz ellenség!

Lennék a napvilág, mely életet fakaszt,
Lelkem minden hevét te rád vetíteném,
Felhőtlen szép derűt, csodás örök tavaszt,
Lelkemből minden fényt, mindent, mi az enyém,
A föld dús kincseit napfényre felhoznám,
Hogy mind neked adjam kifosztott, roncs Hazám!

Barényi Ferenc.

„Csúnyát mondott Fazikas apám“.

— História a régi jó katonavilágból. —

Irtta: HAJDÚ ISTVÁN ny. ezredes.

Amikor ez történt, akkor még hat krajeárért szalutált a baka.

Akkor még más világ volt!...

Nagy becsülete volt akkor annak az öreg bakának, akit a regruta a kaszárnyában talált október 6-án, mikor ő bernkkolt. Apámnak kellett neki azt szólítani, az meg a regrutának azt mondta, hogy: *fiam*.

A bundás, az csak olyan gúnyneve volt a fiatal hadfinak, amit inkább csak szidás fejében kapott a fráter úrtól; mint a továbbszolgáló altisztnek a *zupás*, amit

viszont csak a háta mögött mertek mondani — egy kis irigykedésből — a többiek. Leginkább a saját falubeliek, akik sohasem tudták annyire felvinni, hogy fehér szarvasbőr keztyűt húztak volna a kezükre és piros bőrbugyelárist dughattak volna elől a blúzukba. De hát én Istenem, altiszt mindenki nem lehetett. Szükség volt a jó bakára is és azok bizony igen derék, jó bakák voltak.

Hát mondom „apám“ volt az öreg baka a regrutának, akinek ő alásan jelentett: „Apámnak jelentem alásan!“

Ez a fel- és alárendeltségi viszony nem volt megírva semmiféle reglamában, mert az „Alásan jelentem“ a fráter úrnál kezdődött, ami egyébként igen fáj a bakának, mert nem szerette a frátert *sarzsínak* tartani, azt mondta róla, hogy az nem sarzsi, csak „állapot“.

A fráternek nem volt sem fehér keztyűje, sem portopéja, már pedig a baka előtt a fehér keztyűnél és a portopénál kezdődött az úr.

De hát, azt nem kérdezték a bakától, hogy úr-e a fráter, vagy sem, elő volt írva hát — *punktum!*

Viszont az „apám“ csak úgy született magától. Ezt a reglamát a katonák maguk csinálták és szentesítették, tehát igen meg is tartották. Annyival is inkább, mert ebben minden regruta a saját jövőjét látta. Ha sarzsi nem lesz is, de „apám“ az bizonyosan lesz. Tehát saját magának előlegezte minden regruta a tiszteletet.

Most már aztán el lehet képzelni, milyen világraszóló esemény lehetett az, mikor egyszerre csak híre szaladt az „akte-compániá“-ban, hogy a regruta Zsíros képen vágta a Fazikas apámat.

— Tyűh!... Azt a jégen kopogó, fűzfán füttyülő, kútágásra tekergőzdött, hetvenhét felé villámló láncoslobogós, ragyogó rézesillagát annak az uborkás üvegbe savanyított, rücskös pofájú, heptikás Európának... tört ki az őrmester úr Csutorás kék zubbonya alól az „érzés“:

A mozgás „*Díszlépés!*”-ben, „*Rendes lépés!*”-ben és „*Futás!*”-ban történik. A díszlépés tekintetében a Szabályzat visszatér a háborúelőtti lépés végrehajtására. Különösen kiemeli azt, hogy a díszlépést csakis osztagokban szabad végrehajtani. A rendes lépésnél a honvéd természetesen, és minden megerőltetés nélkül menetel és karjait szabadon mozgatja. (Díszlépésnél a balkar mozdulatlan marad.) Rendszerint lépésben mozgunk, még a harcmezőn is. Ha az ellenséges tűzhatás gyorsabb mozgásra készítet, akkor teljes erőnkől futunk. Ezen megfontolás alapján vette fel a Szabályzat a futásnak csak ezt a módját. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy amikor az „Általános testnevelési utasítás” szerint a futást gyakoroljuk és a teljesítmény fokozása céljából különösen a tüdőt erősítsük, ezt a mozgást ne hajtsuk végre lassabban, ütemszerűen is.

Zártrendben lépést tartunk, harcorderben nem.

A menet megindítása, a mozgás módjának elrendelése vagy változtatása úgy történik, mint régen.

Menetközben a honvéd „Rendes lépés”-ben teljesít tiszteletadást, de a balkarját nem mozgatja. Osztagok a fővetést elrendelő vezényszóval egyidejűleg „*Díszlépés!*”-re mennek át és addig menetelnek így, míg „*Vi-gyázz!*”-t nem vezényeltek. Ez a változtatás szükséges volt, hogy különösen az ujoncoknak a feszességet túlzásba vivő torzfigurája és csendháborítás számba menő fellépése eltűnjön. Igen rossz benyomást keltett az is, amikor pl. egy tisztes két embert vezetett az utcán és azoknak hat vezényszóval rendelte el a tiszteletadást. (Vigyázz! Jobbra nézz! Díszlépést! Vi-gyázz! Rendes lépést! Pihenj!)

— Infanterist regrut Zsiros, holnap „cum report!”

Akkor aztán fráter Cseke megkapta a parancsot, hogy infanterist Zsirost készítse elő a report-ra. Ez a parancs nagy fordulatot idézett elő Michael Zsiros életében.

Amit világeletemben még csak nem is sejtett, most egyszerre meg kellett tudnia, hogy katonáéknál kétféle „horzám” van. Még pedig a „pittige” és a „meldige”. A „pittige-horzám”-ot akkor használja a baka, ha valamit kér. A „meldige-horzám”-ot pedig, ha valamit jelent.

Azt is megtudta Michael Zsiros, hogy a kapitány úr csak szó-beszéd közben kapitány úr, tulajdonképpen pedig: *Hér Hókmán*. Tehát így kell őt megszólítani.

Ezekután összeállította fráter úr Cseke az egész leckét, amit még ma meg kellett tanulnia Michael Zsirosnak a holnapi raphoz:

— *Hér hókmán* Infanterist regrut Zsiros meldige-hozzám reportra állottam az őrmester úr Csutorás parancsára.

Ezt a leckét fráter úr Cseke parancskiadástól kezdve előmondogatta Zsirosnak, regrut Zsiros meg utána mondogatta a fráter úr Csekének, míg csak el nem fújták a *csapistrángot*. (Értsd alatta: „takarodó!”)

A lecke ugyan eleinte teljesen magyarul sikerült, olyformán, hogy: *Hé komám verd ide hozzám*. De lassan-lassan a „*Hé komám*”-ból „*Her Hókmán*”; a „*verd ide hozzám*”-ból pedig „*meldige hozzám*” lett.

Régen, Tágwachkor folytatódott az oktatás egészen a „*gelenicbungig*”. Mikor azután a raphoz állott, — amíg csak nem jelentette a „*napos*” az őrmester úrnak, hogy: jön a kapitány úr.

Akkor az inspekciónak beszaladt a kancelláriába, ahol a hadnagy úr cigarettázott, ez meg annak jelentette, hogy: jön a kapitány úr!

A kapitány úrnak már a hadnagy úr jelentette, hogy a raphoz együtt áll.

Úgyes oktató lábára vezényelte mozgás közben a testfordulatot, ezzel is segítve a honvédnek a végrehajtásban. A Szabályzat ezt a segítséget most rendszeresíti.

Kiképzés puskával.

A gyalogság általános lőfegyverét puskának nevezték. A cső hossza és a hordmód szerint megkülönböztetett válfajai voltak a kurtály, a karabély és a kurtály-karabély. A háború folyamán tért hódított közelharceszközök szükségessé tették, hogy a honvéd keze szabad legyen, ezért a puska a hátra került. Úgy ezen hordmódjánál fogva, de egyébként is a túlhoszú csövű puska a honvédet mozgásában akadályozta. A régi puska helyét a kurtály foglalta el, amely ma a gyalogság rendszeresített lőfegyvere. Igen ám, de a gyalogság már hozzá szokott ahhoz, hogy az általános lőfegyverét puskának nevezzék. Ezért a Szabályzat a régi fogalmak szerinti kurtályt puskának nevezi, a régi puskánál pedig külön megjelöli, hogy „95. M. ismétlőpuska”.

A puskával végrehajtott fogásoknál a Szabályzat az ütemeket megváltoztatta, könnyítette. A testhelyzeteknél már felemlített indokok alapján a puskával végrehajtott testhelyzetek is pontosan szabályozva vannak, részletesen megszabva a puska kimelését célzó fogásokat.

A Szabályzat csak a töltőfogásokat vette fel, amelyekre a honvédnek a puskának közvetlen tüzelési szándék nélkül való megtöltésénél (karhatalom, őrség) szüksége van. Minden olyan fogás pedig, ami a tüzeléssel függ össze, a „*Lőutasítás*”-ba került. Ennek a különválasztásnak szükségessége egy régen hallott történettel világítok rá.

Igy került az Infanterist Regrut Michael Zsiros, kéthetes regruta korában a kapitány úr elé, — amire a hadtörténelemben talán nincsen is hasonló eset.

Be is szalutál Infanterist Regrut Zsiros a kapitány úrnak nester esetlenül és jelenti, hogy reportra állott az őrmester úr Csutorás parancsára.

— *Warum?* — kérdi a kapitány Vokurka hadnagy úrtól, aki hivatalosan ezt magyarul megkérdezni Infanterist Regrut Zsirostól.

— *Azir, meldige hozzám*, — jelenti Zsiros a hazuról hozott nyílt, becsületos, magyar őszinteségével — mert: *kípen vágtam a Fazikas apámat*.

A kapitány úr „*Was sagt er?*” kérdésére elmondódik ez a jelentos németül.

Természetesen a kapitány úr nincsen megelégedve ezen, egyébiránt igen becsülni való bátor kijelentéssel, hanem arra kíváncsi, hogy: *Warum?*

A hadnagy úr Vokurka ezt is megkérdezi Infanterist Zsirostól.

— *Azir, meldige hozzám*, mert a Fazikas apám nekem esúnyát mondott.

Hadnagy úr Vokurkának már ez igen hoszú magyar dikció volt és megkérdezte az őrmester Csutorástól, hogy mit magyarozott Infanterist Zsiros?

Csutorás őrmester, hajduszoboszlói gyerek elmagyarázza a hadnagy úrnak, hogy Fazikas Zsirosnak „*etvasz drekkigest*” mondott.

Hát persze, hogy nem mondhatott mást, mert hiszen a kapitány úr szokta mindig mondani neki, ha a legénység fegyverzete vagy a ruhája esúnya, hogy: „*die ganze Companie ist dreckig!*”

Most hát már csak arról volt szó, hogy mi volt hát az a esúnya?

A kapitány úr megparancsolta hadnagy úr Vokurkának, ez meg az őrmester Csutorásnak, hogy parancsolja meg az Infanterist Regrut Zsirosnak, hogy mondja meg: mi volt az a esúnya?

Ő felsége Tirolban csapat szemlét tartott. A tiroliak tudvalevőleg híres lövészek, ezért a lövészetet is megszemlélte. A lőtéren a legjobb lövésznek kellett volna a tudását bemutatni, de lövései még a céltáblát sem érték. Ez olyan csodálkozást keltett, hogy Őfelsége a felsült lövésztől balsikerének okát kérdezte. Ez tiroli tájszólással és nyílt szívűséggel azt válaszolta, hogy abban a testtartásban, amit katonáéknál tanult, ő löni nem tud. Őfelsége megérkezése előtt külön megparancsolták neki, hogy ügyeljen a feszes, katonás fellépésre. Ha megengedik, hogy a megszokott módján löhessen, akkor majd megmutatja, hogyan tud egy tiroli löni. Az engedélyt megkapta. A katonaszemnek talán kómikus testtartásban lőtt újból és minden lövése talált.

A tüzelőfogások feszes végrehajtása és pláne súlykolása a honvédet merevvé teszi. Az egyformaságra és ütemszerű egyöntetűségre való figyelem a lövés szempontjából is ártalmas, mert a lövőt annyira lekötöti, hogy nem tudja minden igyekezetét a lövésre összpontosítani és sokszor a lövőt idegesíti. Minthogy a Gy. Gy. Sz.-nak nem szabad a Lőutasítással ellenkező határozványokat tartalmaznia, utóbbi pedig nyugodt célzásra, billentyűelesattantásra, stb. tanít, amit súlykolt gyakorlatoknál nem lehet figyelembe venni, ezért kerültek a tüzeléssel kapcsolatos összes fogások a Lőutasításba.

Nemcsak a Gy. Gy. Sz., de a Lőutasítás is törölte a zártrendben való tüzelést és különösen a vezényszóra leadott össztüzet. A zártrendben való tüzelés még abból az időből származik, amikor a puskatüzet távtűzként is alkalmazták és amikor ilyen tüzelésre alkalmazott zárt osztagok az ellen-

séges tűzhatás mellett még elképzelhetőek voltak. Ma, amikor a puskatüzet főleg csak kis távolságokon, közepes távolságokon pedig kivételesen a gépek tüzeinek kiegészítésére alkalmazzák, zárt alakzatban való tüzelésre nem kerülhet sor; már csak azért sem, mert ilyen távolságokban zárt alakzat már nincsen.

Az „össztűz“ a lököttők fáradságos munkájának eredményét percek alatt tönkretelthette, mert a honvédet, akit arra tanították, hogy folytonosan a célzásra gondoljon, arra kényszerítjük, hogy figyelmét az elsütésre összpontosítsa; érintkezésvétel, lassú billentyűelesattantás lehetetlen voltárol nem is beszélve. Az össztűzre karkhatalmi alkalmazásoknál sines szükségünk, mert a várható vagy valószínű fegyveres ellenhatás folytán az alkalmazott csapatok teljesen hareszerű magatartása lesz szükséges; de meg különben is a tüzelés itt is legtöbbszörre a gépek feladata lesz.

A zárt rendben való tüzelés töröltetvén, egyszerűbb lett a „Tölts!“ fogás végrehajtása is. A második sor honvédeknek nem kell az első sor térközeibe belépniök, így tehát a fogást mindenki helyben hajtja végre úgy — mint régen, amikor azt vezényelték „Felemelt esőtorkolattal tölteni!“ A fogás egyszerűsítését jelenti az is, hogy a puskat mind „Vállra“, mind „Súlyba“ vagy „Lábhoz“ helyzetből a legrövidebb úton abba a helyzetbe hozza, amelyben a töltőfogásokat azután végrehajtja. (Tusalap a jobb csípőcsontra, irányzék az álla elé egy araszra.) A fogások végrehajtásának részleteit, minthogy azok egyeznek a tüzelési fogásokkal, a Lőutasítás szabályozza.

„Fegyvert vizsgára!“ vezényszóából logikusan

Infanterist Zsiros — a vett parancs után — azonban kijelentette, hogy:

— Hér Hókmán, melldige hozzám, az, amit nekem a Fazikas apám mondott olyan csúnya, hogy azt én nem mondom ki.

Két magasabb helyről tett nyilatkozat után az őrmester úr Csutorás biztatta Zsirost, hogy csak mondja ki egész bátran: a tiszt urak nem szégyenlősek.

Zsiros azonban karakán magyar gyerek volt, állotta a sarat és kijelentette ismételtén, hogy: az olyan csúnya, amit nem lehet kimondani.

Most aztán szigorú parancsot kapott, hogy akár milyen csúnya, mondja ki, annyival is inkább, mert olyan csúnya nem lehet, amit a tiszt urak már nem hallottak volna.

Infanterist Zsiros, aki úgy látszik nagyon szeretette a szülőfaluját, újból kijelentette, hogy ő ezt nem mondhatja ki, mert ha azt otthon a falujában megtudják, ő oda többé vissza nem mehet.

Mikor ezt a kijelentést valahogyan sikerült német nyelven megértetni a kapitány úrral, az csak természetes volt, hogy a kapitány úr most már csak azért is minden áron tudni akarta, hogy mi volt az a rettenetes csúnya?

— Sofort sagen!... Adta ki a szigorú parancsot a kapitány úr.

Infanterist Zsiros még a szigorú parancsra is állhatatos maradt.

A kapitány úr előhozatta a kurtavasat.

Őrmester úr Csutorás megmagyarázta Zsirosnak, hogy mi az az „izé“, amit az orra alá tart és kilátásba helyezte, hogy ha rögtön meg nem mondja mi az a csúnya, a kezére és lábára ráteszik a vasat.

Zsirosnak két nagy kövér könnyesepp csordult végig becsületes magyar arcán és nagyot sóhajtván jelentette ki, hogy nem bánja ha a vason hal is meg, de ezt a csúnyát nem mondja ki.

— Also kurzschliessen! — hangzott a kapitány úr rövid parancsa.

Infanterist Zsirosnak le kellett húzni a bal lábáról a bakkancsot, a jobbkeze csuklóját a bal bokájához tenni, ezalatt őrmester úr Csutorás kinyitotta a kurtavas lakatját.

Mikor a hideg vas már rajta volt a bal lábán, mégis elgondolta magában Zsiros ezt a nagy szégyent: kezét, lábát összevasalják, akár csak lovat lopott volna, rettenetes!...

Szégyen, nem szégyen, sirni kezdett.

A kapitány úr megszánta: — Na, hát hajlandó lesz talán most megmondani, hogy mi az a csúnya?

Az őrmester úr is gyöngéd hangon kezdett hozzá beszélni:

— Az anyád nesirasson, te marha!... Hát miért nem mondd meg?... Hát inkább vasra vereted magad?

Infanterist Zsiros mindkét tenyerével törölte a könnyeit:

— Nagyon csúnya az, őrmester úr!

A kapitány úr most már dühbe gurul:

— Semmi beszéd tovább, megvasalni!

Mikor aztán már kezén-lábán rajta érezte Zsiros a vasat, zokogva jelentette ki, hogy hát! Isten neki, inkább nem megy többé soha vissza a falujába, de megmondja, csak ne essék meg rajta ez a nagy szégyen.

A kapitány úr jó ember volt:

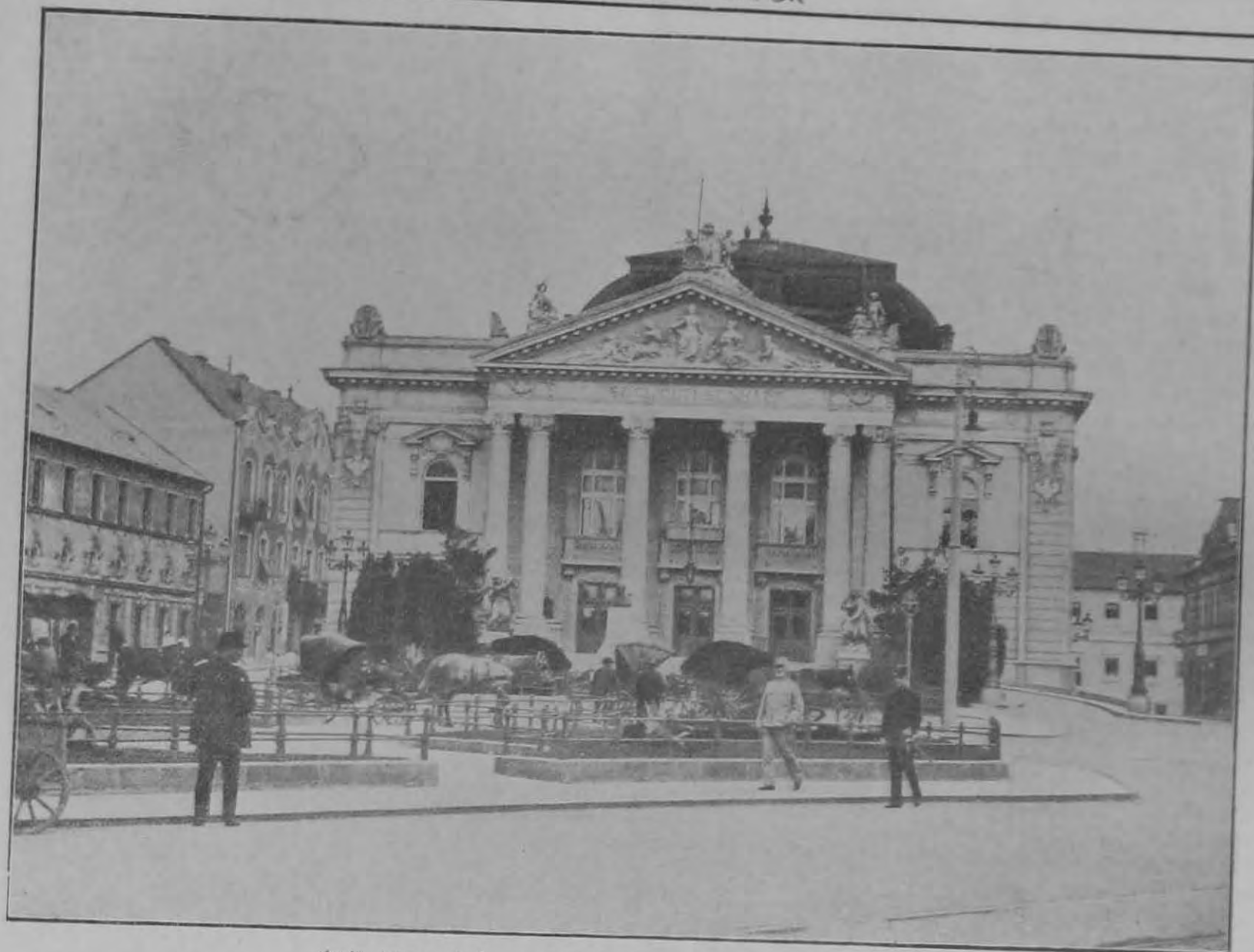
— No, húzza fel a bakkancsát és jelentsen!

Szegény Zsiros Mihály kénytelen volt elszánni magát a rettenetes nagy dologra.

Szalutált:

— Hér Hókmán, ik melldige hozzám, azt mondta nekem a Fazikas apám... üüü... büüü, azt mondta nekem, hogy: „Te finánc!“

És nem törődve tovább a fegyelemmel, beletemette könnyáztatta orcáját a Szatmári Julesától kapott himzett szélű jegykendőbe.

Amit vissza kell szereznünk. Nagyvárad. (Szigligeti-színház.)

„Puskát vizsgára!“ lett. A régi szabályzat mindenhol puskát említett, csak itt és a puskagúla alakításánál beszélt fegyverről. A puska megvizsgálása után minden honvéd vezényszó nélkül „Vállra“ veszi a puskát.

A „Szuronyt fel!“ és „Szuronyt le!“ fogásokat a Szabályzat módosította. Jobbkéz fogja a puskát, balkéz tűzi fel vagy veszi le a szuronyt. A „Szuronyt szegez!“ fogást a Szabályzat elhagyja, mert az a közelharcához tartozik. Karhatalmi alkalmazásnál sines szükség erre a fogásra, mert célszerűbb, ha feltűzött szuronnyal a honvéd a puskáját súlyban tartja.

Kiképzés golyószóróval.

Az állás golyószóróval „Vállra“, „Súlyba“ és „Lábhoz“ állásban lehet. Vállra helyzetben a golyószórót nagyjában úgy kell tartani, mint a géppuskát, súlyban és lábhoz helyzetben, mint a puskát. Rendesen vállon hordják. A „Puskával tisztelgő“ fogást golyószóróval épp úgy hajtják végre, mint puskával.

Testhelyzeteknél a golyószórót először „Lábhoz“ kell venni, „Feküdj“nél a villalábakat kinyitva a földre kell fektetni.

A „Kiképzés pisztollyal“ című szakaszban a pisztoly megtöltésének és ürítésének fogásai vannak szabályozva. A Szabályzat szerint a pisztolyt csak „biztosítva“ szabad másnak átadni, azzal a figyelemzetéssel, illetve jelentéssel, hogy „Üres és

biztosított!“ vagy „Töltött és biztosított!“ Ha ezt az óvórendszabályt a polgári életben is meg lehetne honosítani, a fegyverek könnyelmű kezeléséből eredő mindennapos baleseteknek elejét lehetne venni.

A „Szükségszerű kiképzés géppuskával“ című szakaszban pontosan meg van adva, hogy minden honvédnek milyen mértékben kell a géppuska kezelését elsajátítania. A géppuska tömör leírásán és működésének ismertetésén kívül a géppuska töltését, kiürítését, beirányozását, elsütését szabja meg. rövid támpontokat adva arra is, hogy szükségszerű kezeléshez értő ember a géppuskát hogyan használja ki.

A „Kiképzés kézigránáttal, szuronnyal, gázl-arccal és gyalogsági ásóval“ című szakasz felsorolja, hogy melyik szabályzatok és utasítások szabják meg ezen kiképzési ágakat.

Csatárra való kiképzés.

Minden gyalogos harkiképzésének a csatárra való kiképzése az alapja. Alapelveket tanítsunk, előzőleg már bemutatván a haremódok és hareljárás lényegét. A kiképzést egyenként kezdjük és kisebb csoportokban folytassuk, előbb kényelmes öltözetben, majd fokozatosan fegyverrel és teljes felszereléssel.

Bár ma a gyalogsági harc szétforgácsoló hatása következtében a honvéd harcban sokszor ma-

rad magára hagyatva és ezért az egyéni fölényt minden eszközzel fejleszteni kell, ezt nem lehet oly túlzott módon végrehajtani, mint a régi szabályzat az öntevékeny csatár ideáljának elérésére megkövetelte. A siker a különböző fegyverzetű harcosok értelmes együttműködésétől függ, ezért már az egyenkénti harc kiképzésnél arra kell nevelni a csatárt, hogy önállóan ugyan, de mindig az összesség, elsősorban rajának hasznára eszelekedjék.

Az egyenkénti harc kiképzés első célja a puskás harcos kiképzése. Ez az alapja minden más fegyverre való harc kiképzésnek is.

Tanítsunk meg minden embert a terepmegítélésre és terepfelhasználásra, különösen a helyes fedezés és rejtőzésre, fedezékek kihasználására. Puskája hatásos felhasználásához szükséges célfelderítést és értékelést, a gyalogsági ásó alkalmazását, a gázvédelmet már az alapvető csatár kiképzésnél sajátítsa el a honvéd. A tűz és mozgás egybekapcsolódásának fontosságát és módját már ekkor véssük emlékezetébe. A támadás mozzanatait és a védelemben való magatartást már az egyes honvédekkel iskolázzuk. Súlyt helyezünk a terepkutatók és jelentőfutók kiképzésére.

IV. fejezet. A raj.

A raj szervezete.

„A raj a gyalogság legkisebb harcegysége, elemi sejtje.”

A világháború tapasztalatai alapján a gyalogság legkisebb harcegységét is úgy kellett megszervezni, hogy a mozgás és tűz elemeit, a tüzerőt és lököerőt magában egyesítse. A szervezés megállapításánál a következő tényezők játszottak közre.

A békeszerződés megszabta létszámunk és alosztályaink állománya;

a már megállapított állományok;

a békeszerződés engedélyezte fegyverzet és felszerelés;

a kontinens két legjelentősebb katonai államának (Németország és Franciaország) a háború tapasztalatainak értékesítésével megállapított új gyalogsági szervezetével való összeállítás.

A békeszerződés nemcsak a honvédség összállományát szabta meg pontosan, hanem azt is meghatározta, hogy az egyes alakulatoknak mekkora legyen a legkisebb és milyen lehet legnagyobb állománya. (Féltek, hogy háborús előkészületként sok alakulatot fogunk keretállománnyal felállítani.)

A békeszerződés állományhatárainak figyelembevételével lett az egyes fegyvernemek létszáma meghatározva. Eltekintve attól, hogy a már meghatározott szervezésen való minden változtatás csak az entente jóváhagyásával történhetik, miután az engedélyezett létszámot túl nem léphetjük, minden állományváltoztatás nemcsak a gyalogságot érinti, hanem az összes többi fegyvernemeket is. Ha pl. a gyalogság állományát növelnők, ezt csak úgy tehetnők meg, ha a többi fegyvernem összállományát ugyanannyival csökkentjük.

Még jobban meg van kötve a kezünk a fegyverzet tekintetében. Géppuska, golyószóró, vagy bármily rendszerű önműködő fegyverből kb. 500 darabunk lehet. Tehát hiába tudjuk, hogy a legideálisabb szervezet az lenne, ha pl. minden rajban golyó-

szóró volna és a géppuskás század 12 géppuskából állna, ha az engedélyezett önműködő fegyverek számából nem futja.

Minden kétségen felül áll, hogy a legkorszerűbb összeállítású, illetve szervezetű a francia hadsereg. Ha tehát a gyalogság szervezésére mintát veszünk, akkor elsősorban a francia szervezés jöhet tekintetbe. Utána rögtön a német következik, főleg azért, mert a németek keze épp úgy meg van kötve, mint a mienk.

A francia gyalogságnak elemi sejtje az egységes raj, mely a rajparancsnok parancsnoksága alatt egy golyószórós félrajból és egy puskás félrajból (6—6 fő) áll.

A németeknek nem jutott minden rajra könnyű géppuska (golyószórójuk nincsen), ezért könnyű géppuskás rajokat és puskás rajokat alakítottak (8—8 fő létszámmal). A tüzerő (2 könnyű géppuskás raj) és lököerő (3 puskás raj) a németeknél tehát csak a szakaszban van egyesítve, melyekből a harc helyzetnek megfelelően alakítanak harcesoportokat. A németek tehát más eszközzel igyekeznek ugyanazt a célt elérni, mint a franciák.

A német szervezés a mi viszonyainkhoz közelebb áll, mint a francia, mert nálunk pláne puskás századonként legfeljebb két golyószóró jut. Még sem követhettük a német szervezést, mert túlsok kis egységet egyesít, amelyek a parancsnokok számát megszorítják. A pillanatnyilag alakított harcesoportok pedig a vezetést nehezítik meg túlságosan.

A puskás alakulatok szervezésénél tehát szem előtt tartva az ideális francia szervezetet, a tüzerőt és a lököerőt a rajban egyesítettük és a fegyverzetükben egymástól különböző golyószórós és puskás rajt állítottuk be.

A golyószórós rajban a tüzerőt a golyószórós félraj, a lököerőt a rohamfélraj képviseli. A puskás rajban a golyószórós félrajt a lövészfélraj helyettesíti.

A rajok legmagasabb létszáma a rajparancsnokon kívül 13 fő, legalacsonyabb létszáma 4 fő, utóbbi esetben azonban a raj csak egy félrajba tagozódik. A Szabályzat pontosan megszabja azt is, hogy 12 főből létszámcsökkenésnél hogyan jutunk el a 4 főig.

A rajon belül ugyanis minden honvédnek *hivatásszerű* beosztása van. Felfegyverzés és szerep szempontjából sem mindegy tehát, hogy a rajt, illetve félrajt milyen számokból állítjuk össze.

A raj zártrendje.

Mielőtt a raj zártrendjének ismertetéséhez fognék, szükségesnek tartom a gyalogság zártrendjében keletkezett változásokat és ezek okát megemlíteni. A Szabályzat szerkesztésének vezérelve, a már meglévő határozmányok egyszerűsítése különösen a zártrendnél juthatott érvényre. A törekvés az volt, hogy az alakzatok egyszerűsítése mellett ezek számát és az alakzatváltoztatásokat is korlátozzák és csak olyan zártrendű alakzatokat tartssanak meg, amelyeknek megalakítása, illetve ebből az átmenet egy másik alakzatba vagy harcalakzatba könnyű. A Szabályzat egyforma alakzatokat ugyanazzal a névvel jelöl meg, így a következő magasabb kötelékben való gyakorlatozás nagyon egyszerű.

Képek az alföldi nagy árvízről. Az elöntött tanyavilág a Körös mentén.

Vonalban az emberek, illetve a szintén vonalban sorakozott vagy gyülekezett alegységek egymás mellett állnak.

Egysoros vonalban az emberek egy sorban állnak.

Oszlopban az egyes emberek, illetve az alegységek egymás mögött állnak.

Menetoszlop az oszlop külön neme.

Oszlopvonalban az alegységek oszlopban vagy oszlopvonalban egymás mellett állnak.

A tér- és távköz könnyű megjegyezhetőség okából öt lépés, vagy ennek többszöröse.

Miután rendszerint szétbontakozásból, tehát általában menetoszlopból megyünk át harcalkatba, ezért alapvető fontosságú a menetoszlop alakításának módja.

A menetoszlop alakításának kiinduló pontja a szakasz menetoszlopa. A szakasz zártrendű menetalkatának tehát olyannak kell lennie, hogy az átmenet a harcalkatba egyszerű és könnyű legyen. Ennek előfeltétele pedig az, hogy a menetalkat tagozása egyezzen a rajok és félrajok kötelekével. Ennek előnye még az is, hogy a honvédnek csak a harcászati kötelekbe való beosztását kell megjegyeznie.

Ha a szakasz eddigi sorakozását, tagozódását és menetoszlopának megalakítását szemügyre vesszük, akkor azt látjuk, hogy mindennek nevezhetjük, csak egyszerűnek nem. A honvédnek meg kellett

jegyezni, hogy melyik rajban, melyik tagban, melyik tagpárban és melyik sorban áll. A rajbeosztás minden nap változott. Egy pár kettősrendet és fordulatot kellett csak vezényelni, hogy a szegény honvéd a tagpár mind a négy helyén állott legyen. Hát még mi volt akkor, ha féltag is volt. Nem esoda, hogy annyira összegabalyodott, hogy a végén nem tudta, melyik rajba és melyik tagpárba tartozik, különösen akkor, ha egy tagpárba két rajnak az emberei is összekerülhettek. A szemlélő előljáró, ha hibát akart találni, néhány kettősrend és fordulat elrendelésével a szakaszt olyan rendetlenségbe hozta, hogy a kifogásokra bő alkalma nyílt.

Nyilvánvaló volt tehát, hogy a kettősrendek alakítását túlkomplikált voltuk miatt el kellett ejteni. Legegyszerűbb megoldás lett volna a francia minta átvétele, ahol a szakasz három raja egysoros vonalban egymás mögött áll, a menetoszlop egyszerű fordulattal megalakítható. A raj, mint harcökétel mindig együtt van. Ezt a megoldást nem vezethettük be, mert a létszámviszonyaink miatt igen gyakran előfordul, hogy a szakaszban csak két raj van, ami által esekély létszáma dacára is a szakasz menetoszlopa túlságosan hosszú.

A követelményeknek legtökéletesebb módon felel meg a félrajoszlop, amelynek rendszeresítésénél az alábbi szempontok vezettek:

a) A menetoszlop tagozódása teljesen egyezik

a szakasz harcászati alkötelékeivel, a rajjal és a félrajjal.

b) A rajok és a félrajok úgy az első felállításnál, mint az alakzatváltoztatások alatt együttmaradnak, harcalakzatba való tagozódásnál pedig könnyen szétválaszthatók.

c) A sorakozás úgy félrajoszlopban, mint vonalban egyszerű, mert a félrajok önmagukban mindig egyformán csoportosítva gyülekeznek.

d) Állományváltozások az alakzatokra nincsenek befolyással.

e) a félrajoszlop alakítása egyszerű kanyarodással történik (mint régebben is a huszároknál történt). A kanyarodást is egyszerűsíteni lehetett azáltal, hogy a kanyarodó ponton álló honvéd helyben fordul.

A félrajoszlop rendszeresítése érdekes változtatást tett szükségessé az egyes honvédek közötti térközökkel. Vonalban a félraj arekiterjedése 3 ember szélességet (60 cm.) és 3 térközöt (10 cm.) számítva, 210 cm. volt, míg félrajoszlopban a félraj mélysége két sorköz (à 120 cm.), 240 cm. Vonalból az oldalakra alakított félrajoszlopnál a félraj tehát nem fért volna be az oszlopba, illetve megindításnál, pl. a szakasz végén levő félrajnak a lépést rövidítenie kellett volna, míg a kellő távkozokra lemaradt. Ugyanazok a nehézségek lettek volna, mint a régi rendek alakításánál. Ennek a nehézségnek a kiküszöbölése nagyon könnyű volt. A teljes felszereléssel gyakorlatozó honvéd tenyérynél térközöknél a fegyverfogásokat alig tudta végrehajtani. A térközöt tehát 20 cm.-re megnagyobbítva, úgy a fesztelenebb gyakorlatozást tettük lehetővé, mint a félrajoszlop alakításának kérdése is meg volt oldva. A félraj arevonalkiterjedése ($3 \times 60 + 3 \times 20 = 240$ cm.) egyezik a félrajnak oszlopmélységével.

A félrajrendszert tehát be lehetett vezetni anélkül, hogy ezáltal a honvédnek valami újat kellett volna tanulnia; a kettősrend-alakítást pedig ki lehetett küszöbölni.

A raj zártrendű alapalakzataihoz, a „Vonal” és a „Félrajoszlop”-hoz az előbbieket alapján bővebb magyarázat nem szükséges. A raj egyéb alakzatai az „Oszlop kettesével”, „Oszlop egyesével” és „Egysoros vonal” szintén könnyen megalakíthatók. „Oszlop kettesével”, „Vonalból” egész fordulattal alakítható. Az „Egysoros vonal” és az „Oszlop egyesével” úgy alakul, hogy a félraj második sorában állók az első sorban állóktól balra, illetve mögé jutnak.

Csökkent állományú rajnál fordulatoknál a féltag a helyén marad, csak „Arcvonaltváltoztatás” figyelmeztetőre lép előre.

(Folytatjuk.)

Önsorsunkról magunk rendelkezhetünk s ha kockára tesszük azt, önmagunk szenvedjük kárát. De mások sorsát, mit a bizalom hitünkre bízott, a haza sorsát, mely becsesebb előttünk saját életünk-nél, féltünk kell minden veszélytől s a szeretet óvatosságával kell azt megőriznünk; kockáztathatunk mindent a hazáért, de a hazát kockáztatnunk nem szabad.

Deák.

A fegyverhasználatról.

Irta: SOLTÉSZ IMRE ezredes.

Az államhatalom végrehajtó közegét, a szolgálatban álló csendőrt, fegyverhasználati joggal ruházta fel s ezzel bizonyos korlátokon belül élet-halál urává tette. Ezzel a joggal való visszaélés esetén a büntetőjogi felelősség az eljáró csendőré, aki haditörvényszék előtt felel a jogtalan fegyverhasználatért, az anyagi felelősség azonban az államé, amennyiben kártérítési kötelezettséggel tartozik közegei eljárásáért. Ha tekintetbe vesszük, hogy a csendőrfegyverrel ártatlanul kiontott vér vagy kioltott élet azért követel erélyes megtorlást, mert éppen az vétett a jogrend ellen, aki annak oltalmára hivatott, akkor belátható annak szüksége, hogy a csendőroket fegyverhasználati jogukra a legalaposabban kell kiképezni s addig tulajdonképpen nem is volna szabad őket szolgálatteljesítésre alkalmazni, míg fegyverhasználati jogukat teljes részletességgel és alaposítással nem ismerik s annak ismerete mintegy vérükbe nem megy át.

A közelmúltban egy haditörvényszéki tárgyaláson voltam jelen, amelyen a vádlott egy csendőr volt, ki egy orvvadászt lőtt agyon. A vádlott arcát az izgalomtól élénk pír lepte el és meglátszott rajta, hogy egyes tanuvallomások mily kellemetlenül érintik. Valóságos vesszőfutáson ment át, míg végre a felmentő ítéletre megkönnyebbülten lélegzett fel és ismét visszanyerte lelki nyugalmát.

Miért kellett neki ily izgalmon átésnie s miért került tulajdonképpen a haditörvényszék elé? Csak azért, mert fegyverhasználati alkalmával sok olyan körülmény állott elő, mely vitássá tette, hogy fegyverét jogosan használta-e, avagy sem? Nemcsak az állam anyagi felelősségét tartom szem előtt, hanem sok lelki gyötrelmetől és lelkiismereti furdalástól is óhajtom legénységünket megmenteni akkor, midőn a fegyverhasználatra nézve néhány útbaigazító tanácsot nyujtok neki.

Nagyon sok csendőr nincs tisztában azzal, hogy mikor van élete és testi épsége annyira veszélyeztetve, hogy fegyverét kénytelen legyen használni s még kevesebben tudják azt, hogy ebben az esetben melyik fegyverüket és miképpen van joguk használni.

Megtörtént, hogy valamelyik csendőr fegyverét az egyik duhajkodó legény megragadta s felszólításra sem engedte el. A járőrtárs szuronydöfést intézett a legény ellen, de a dulakodás hevében a szuronydöfés a legényt szíven érte úgy, hogy ez holtan esett össze. Utasításunk a szuronyt éppen ezen sajátosságánál fogva, veszélyesebb fegyvernek mondja a kardnál s el is rendeli, hogy ha fel nem fegyverkezett egyén támadja meg a csendőrt, akkor rantson kardot és azzal mérjen egy vágást a támadó arcába, szükség esetén végtagjaira vagy fejére. Csak szűk, alacsony helyiségben vagy ha nincs ideje a csendőrnek kardot rántani, akkor van helye fel nem fegyverkezett egyénnel szemben a szurony használatának. Kard használatával az ellenszegülő élete és testi épsége nem lett volna nagyobb mérvben veszélyeztetve, mint az a cél elérésére szükséges volt.

A karján megvágott legény vagy elereszti a

Képek az alföldi nagy árvízről. Utászok erősítik a gátakat.

csendőr fegyverét vagy karja legalább is annyira ellankad, hogy a megtamadott csendőr fegyverét a támadó kezéből könnyen kiránthatta volna. Az utasítás a szuronyt csak akkor jelzi kevésbé veszélyes fegyvernek, ha karok vagy lábszárak ellen van irányítva; dulakodáskor azonban a szurony használatának is lehet végzetes következménye, ha pl. a karsontról lecsúszik s a támadó mellét éri.

Egy osztrák csendőr képviselőválasztáskor agyonlőtt egy választót, aki kést rántott és azzal indult feléje. Az osztrák csendőrnek szuronya is elég védelmet nyújtott volna a késsel ellátott támadójával szemben.

Figyelembe kell venni, hogy fegyverhasználat után rendszerint igen sok tanu jelentkezik, aki a sérült javára vall, de alig akad tanu, aki a csendőr állításait igazolni hajlandó.

Egy orvvadászal szemben alkalmazott fegyverhasználat után akadtak olyan tanuk, akik az orvvadász igazát bizonyítandó, még arra is képesek voltak, hogy egy fatörzset fűróval több helyen megfúrtak annak bizonyítására, hogy az orvvadász nem vadra, hanem a fatörzstre célba lőtt.

Vegye figyelembe továbbá a fegyvert használó csendőr, hogy fegyvere hatásának nyomai a sér tetten és környezetén szakértői szemlének is alá lesznek vetve és az orvos és fegyverszakértők véleménye nem lesz összhangban az ő állításaival, ha a maga — sokszor nemcsak szükségtelen, de egyenesen káros — mentegetésére másképp adja elő az esetet, mint ahogy az tényleg történt.

Egy alkalommal a fegyvert használó csendőr

azt állította, hogy támadója vele szemben állott, midőn reá lőtt. A budapesti törvényszéki orvostani intézet szakértői véleményében — a lövedék be- és kimeneti nyílásairól lefejtett bőrrészek megvizsgálása után — kimutatta, hogy a csendőr golyója hátulról érte az áldozatot.

Sok csendőr nincsen tisztában azzal sem, hogy az orvvadász a jelenleg érvényben levő utasításunk szerint nem esik a gonosztevő, annál kevésbé pedig a veszélyes gonosztevő fogalma alá, mert hiszen csak magánindítványra üldözhető kihágás elkövetésével van terhelve; így tehát ellene a szervezeti utasítás 12. §. 2., illetve 4. pontja értelmében nem lehet fegyvert használni akkor, ha felszólításra nem teszi le fegyverét vagy ha futásnak ered és rákiáltásra meg nem áll.

Tisztában kell lennünk a szervezeti utasítás 12. §. 2. pontjának intencióival is. E pont értelmében a csendőr nincs arra kötelezve, hogy a felfegyverkezett büntettes lefegyverezését életének veszélyeztetésével megkísérelje vagy e célból a gonosztevő védett helyébe bemenjen, hanem ezen pont jogot ad neki arra, hogy ha a gonosztevő felszólításra fegyverét le nem teszi vagy védett helyzetéből elő nem jön, vele szemben fegyvert használjon.

Teszem fel, egy legény ellenfelét egy nagyobb késsel hasbaszurta és ezáltal azon olyan sérülést ejtett, mely 20 napon belül nem gyógyulhat. Ha ez a legény a csendőr felszólítására a kést le nem teszi, akkor a csendőr karjába szúrhat, hogy őt így támadásra képtelenné téve, életveszély nélkül lefegyverezhesse. Vagy ha egy forgópisztollyal fel-

fegyverkezett pénzhamisító egy pincehelyiségbe rejtőzik s onnan a csendőr felszólítására elő nem jön, akkor a csendőr nincs arra kötelezve, hogy elfogása és lefegyverezése céljából a pincebe utána menjen, — mert hiszen amint a pinceajtón belépne, a pénzhamisító nyomban leléphetné — hanem jogában áll az előjönni vonakodó pénzhamisítót a pinceablakon át lelőni.

Tudnunk kell továbbá azt is, hogy mi a védett hely.

Ha valaki nem löfegyverrel, hanem például csak egy nagyobb késsel felfegyverkezve egy töltés mögé húzódik, akkor még nincsen védett helyen, mert ott őt a csendőr szuronyos fegyverével életveszély nélkül megközelítheti; nem volna tehát helyes az illetőt ott lelőni akkor, ha a töltés mögül elő nem jönne. Ebben az esetben tehát a csendőr az illetőt megközelítve felszólítja, hogy a kést tegye le, s ha le nem tenné, akkor karjába szúr, hogy így őt támadásra képtelenné téve, lefegyverezze.

Ebben a pontban foglalt fegyverhasználati joggal azért kellett felruházni a csendőrséget, hogy a fegyveres gonosztevőket — aminők régen a betyárvilágban sokan voltak — életveszély nélkül tehesse ártalmatlanná és foghassa el. Ez a pont különben a passzív ellenszegülés eklatáns példáját mutatja; ehhez hasonló még az az eset is, midőn egy veszélyes rendzavaró tömeg a csendőrség felszólítására szét nem oszlik s így szuronytámadás válik ellene szükségessé.

Ezektől a passzív ellenszegülési esetektől különbözik a 3. pont esete, amely már a tetteges ellenszegülésre vonatkozik. Kevés csendőr ismeri ezen pont értelmét; legtöbben azt hiszik, hogy ahhoz, hogy ezen pont értelmében fegyvert használhassanak, az is szükséges, hogy valaki a csendőrt valamely támadó eszközzel megtámadva, akadályozza szolgálata teljesítésében. Ez a felfogás téves, támadás esetén már az 1. pont esete forog fenn, hiszen akkor az illető a csendőrt már támadással veszélyesen fenyegeti.

A 3. pont esetére példa a következő lehetne: A főszolgabíró hatósági liszt elszállításához kართalomként csendőrrajort bocsát rendelkezésre. A község lakosai a szállítmányt úgy tartják vissza, hogy a lovak kantárszárait, a szekér kerekeit és lőcseit megragadják. Ha a csendőr felszólítására a lovakat és a szekeret el nem engedik és ezáltal az elszállítás — ami a csendőr szolgálati célja — lehetlenné válik, akkor a csendőr kardot rántva, végig vágthat mindazok kezén, akik a lovakat és a szekeret fogvatartják.

Hasonló ehhez az az eset, ha valaki a beteg foglyot elszállítani akaró csendőr előfogátát, vagy a vízbe ugrott és úszással menekülni igyekvő foglyot üldözni szándékozó járőr csónakját visszatartja.

Ezekben az esetekben az ellenszegülők nem a csendőr személyét támadják meg, hanem őt tetteges ellenszegülésekkel szolgálata teljesítésében akadályozzák. Az utasítás ezen pontban *tetteges* ellenszegülésről beszél. A *tetteges* kitétel nélkül a passzív ellenszegülés is ok lehetne fegyverhasználatra, már pedig ha az utasítás a passzív (nem tetteges) ellenállást is oknak tekintené ezen pont értelmében a fegyverhasználatra, akkor fölösleges

lett volna a 2. pontot felállítani, miután alapjában véve ez a 2. pont esete sem egyéb, mint passzív ellenszegülés.

Épen így helytelen volna azt hinni, hogy ha a fogoly leül és menni nem akar, hogy akkor fegyverhasználatra menésre kényszeríthető.

Lehetetlen elhinni azt, hogy pl. egy combon szúrt egyén menni képes legyen; a csendőr tehát éppen ellenkező eredményt érne el fegyverhasználatával.

Egyik cikkíró társam azt állítja, hogy nem helyes a támadással való veszélyes fenyegetés példájául azt az esetet felhozni, mikor valaki a csendőrt löfegyverrel célba veszi, mert hiszen nem célba vett fegyverrel is el lehet találni a csendőrt. Erre meg kell jegyezni, hogy akkor, midőn valaki a csendőrről rálőtt és utána még fegyverét kész helyzetben tartja, okunk van fegyvert használni, hogy a támadás ismétlését megakadályozzuk.

Ha azonban valaki csak vétséget vagy kihágást követett el és így nem gonosztevő, továbbá fegyverével még nem lőtt rá a csendőrré, akkor a fegyvernek csupán kész helyzetben való tartása még nem lehet ok a fegyverhasználatra, mert különben a 2. pont feleslegessé válnék, hanem ahhoz, hogy a csendőr fegyverét ezzel az emberrel szemben is használhassa, szükséges, hogy ezzel a fegyverrel az illető egyén a csendőrt célba vegye és ezáltal őt támadással veszélyesen fenyegetse. Az ilyen veszélyt olyképp háríthatja el a csendőr, ha a fegyveres, de nem gonosztevő egyént célra tartott fegyverével szólítja fel a fegyver letételére s mielőtt azt venné észre, hogy az illető a fegyvert célba emeli, akkor már őt lövéssel támadásában megelőzi. Ha ellenben az illető a löfegyvert fel nem emeli, csak tovább is kész helyzetben tartja, akkor járőrtársát oldalról a hozzá való közeledésre és a fegyver elvételére utasítja, ő maga pedig célba vett fegyverrel arra vigyáz, hogy a lefegyverzést megkísérlő járőrtársát az illető meg ne támadja.

Érdekes, hogy a rendőrségi utasítás támadásnak minősíti azt az esetet is, ha valaki a rendőr felszólítására fegyverét le nem teszi, legyen az akár gonosztevő, akár nem. Ezen az alapon a rendőrségnél a mi 2. pontunk feleslegessé vált.

Fontos tudni azt is, hogy mikor hágja át valaki a jogos védelem határait? Az ártalmatlanná tétel után folytatott és a megtámadás elhárítására már nem szükséges tetteges bántalmazás a jogos védelem határanak túlhágását képezi. Ebből a szempontból kiindulva a fegyverhasználat is tilos akkor, ha a veszély már megszűnt, vagy el lett hárítva, azaz, ha a bántalmazó már ártalmatlanná van téve.

Megtörtént esetből kifolyólag tájékozásul közlöm azt is, hogy nem tekinthető fegyverhasználatnak az az eset, ha a támadó a csendőr lefegyverzésének megkísérlésekor, annak válláról előre csúszott szuronyán megsérti magát.

Még csak azt akarom végül megjegyezni, hogy a fegyverhasználati esetek kivizsgálásánál nagyon fontos annak megállapítása, hogy a támadó löfegyvere a fegyverhasználat után milyen állapotban találtatott. Egy alkalommal ugyanis kérdés tárgyát képezte, hogy vajjon a sértett rálőtt-e a csendőrré, avagy sem? Mivel a kivizsgáláskor a fegy-

ver esővének kormos vagy nem kormos volta megállapítva nem lett, a haditörvényszéki tárgyaláson e tekintetben tiszta képet alkotni nem lehetett.

Tanulmányi bizottságunk legnehezebb feladata lesz az új csendőrségi utasítás megszerkesztésénél a fegyverhasználati jog helyes megfogalmazása. A beérkezett sokoldalú javaslattal és véleménnyel szem-

ben a tanulmányi bizottságot az az irányelv vezérli, hogy a fegyverhasználati jog leírása világos és könnyen érthető legyen s hogy ne adassék se több, se kevesebb jog a csendőrnek, mint amennyit a mai kor viszonyainak megfelelőleg az államhatalom a törvénysértőkkel szemben a fegyveres erőszak alkalmaztatása által gyakorolni kíván.

Borhy Sándor, alezredes

Fery Oszkár, altábornagy

Menkina János, alezredes.

A MI VÉRTANUINK.

„Jaj annak a nemzetnek, amely sírni nem tud; az a nemzet örülni, hinni, remélni, szeretni se tud! Jaj annak a nemzetnek, amelynek nincs kit siratnia: annak a nemzetnek nincsenek nagyjai, hősei, mártyrjai, kiknek kiontott véréből és lángoló szelleméből a halhatatlanság öröktüze táplálkozhassék a haza génuszának szent oltárán! Jaj annak a népnek, amelynek oltára a nemzeti idealizmus tüzeinek híjján ily halott hidegre hül ki, de százszorta szánandóbb, bűnösebb és megvetendőbb az a nemzet, amelynek vannak ugyan nagyjai, hősei, vannak mártyrjai, de szégyenletes, lomha közönyből megfélekedezik e dicsőkről és halhatatlansága éltetőiről meg nem emlékezik!...“

Több hőse és több vértanuja talán egyik nemzetnek sincsen a földkerekségen, mint nekünk, szegény magyaroknak! Egy ezredév történelmének lapjait kellett teleírunk vérrrel, drága, piros magyar vérrrel. De minél nagyobb volt a hősök áldozata, annál nagyobb lett a haza és a nemzet dicsősége; minél szebb és halhatatlanabb a hazáért meghaltak példája, annál nagyobb és lankadatlanabb az élők ereje, amely a jövőért való küzdelmében mindig csak a multak példáiból nyerhet erkölcsi táplálékot.

„Édes és dicső dolog a hazáért meghalni“ — de csak akkor, ha az áldozat nem hiábavaló. Aki az önzetlenségnek és honfitársai szeretetének olyan krisztusi magaslatára emelkedik, hogy legdrágább kincsével, az életével váltja meg mások sorsának jobbrafordulását, az méltán követelheti tőlünk a legkevesebbet, amit adhatunk: a nemzet háláját és tiszteletét legalább az emléke számára.

Fájó büszkeségünk, hogy a nemzet nagy halottainak Pantheonjában nekünk, esendőöröknek is vannak hőseink, vértanúink. Siratjuk elmúlásukat,

de könnyeink mégsem a tehetetlenül kesergő lemondást, hanem az életet, az eljövendő, legyőzhetetlen magyar életet hirdetik, a feltámadást, amely a nemzetek sorsát igazgató hatalom rendelése szerint a legjobbak halálából fakad öröktől fogva.

Aranyunk, ezüstünk nincsen, büszke márvány csillogásával nem tudjuk hirdetni az ő dicsőségüket. De van melegen érző, sohasem felejtő bajtársi szívünk: azt Nekik adjuk s azt akarjuk, hogy Ti is nekik adjátok, Bajtársaink! Elvonultatunk majd Titeket Előttük e hasábokon át. Előttük, akik nemrégén még itt álltak a mi sorainkban, itt jártak-keltek közöttünk, velünk együtt munkálkodtak, velünk éreztek, szerettek, hittek és bizakodtak; előjáróink, bajtársaink voltak a testületben, arcuk vonása, hangjuk csengése még előttünk van, csak ők jutottak el a haza szolgálatában messze... oda, ahol örök pihenésük van a fáradt harcosoknak.

Olvassátok és tisztelegjétek Előttük!

*

Fery Oszkár altábornagy,

Borhy Sándor és Menkina János alezredesek.*

1919. évben, az ügynevezett tanácsköztársaság idején a vörösőrség főparancsnokságának személyzeti osztályánál Zagyai József volt csendőr törzsrőrmester teljesített szolgálatot. Ő volt az „osztályvezető”, ez a túlzó, lezüllött, kommunista eszmékkel teleitatott alkoholista, aki már a Károlyi-regime alatt is rossz szelleme volt a csendőrség fegyelme felbontásának. Ellensége volt ez az ember nemcsak a tisztikarnak, hanem a legénységnek is. Felfogására jellemző az a kijelentése, hogy a 10.000 csendőr közül csak 500-at fog megtartani, a többit kiirtatja, mert a csendőr mind megbízhatatlan gazember!

Az ő agyában született meg az a gondolat, hogy a „tanácsköztársaság” érdekében az összes esendőrtiszteket internálni kell. Ilyen értelemben 1919 július 17-én egy előadást szerkesztett, amelyben többek között előadta azt is, hogy magasabbrangú esendőrtisztek ellen-

* Az adatok a budapesti büntetőtörvénysszak Bkgy. 8931/89—1919. számú bűnügyi irataiból vették.

forradalmat készítenek elő. Öt csendőrtisztet nevezett meg, akik siker esetén magas vezetői állást fognak nyerni, köztük Fery Oszkár altábornagyot, Borhy és Menkina alezredekéseket.

Ezt az előadást Zagyi József bevitte Chlepkó (Hantos) Edéhez, az országos vörössérg főparancsnokának politikai megbízottjához, aki azt kiadta Pór (Pela-tsehek) Ernőnek, aki a vörössérg főparancsnokának volt a titkára. Az ügydarabot aztán „további intézkedés” végett megküldötték a belügyi és hadügyi népbiztosságnak, Kun Bélának és a hadsereg főparancsnok-ságnak.

A felülről jövő intézkedést azonban már nem vár-ták be. Ingott lábuk alatt a talaj. Mindenünnen ellen-forradalmi hírek keltek szárnyra s így gyorsan csele-kedni kellett! Meg kellett szabadulni Fery Oszkártól, akire reménységgel tekintett minden hazáját szerető magyar ember.

Chlepkó még aznap hívatta Cserny József terror-esapat parancsnokot s kiadta a rendeletet, hogy Fery Oszkárt és társait le kell tartóztatni és ki kell végezni.

Cserny nyomban „intézkedett”. Chlepkóhoz küldötte a terroresapatjához tartozó s általa röviden csak „vér-ebeknek” tituliált Radányi Kornél és Bonyhádi Tibor politikai nyomozókat. Ezek azonnal megjelentek s Chlepkó közölte velük, hogy a csendőrtiszteket azon-nal el kell fogni, be kell szállítani a Cserny-féle Moz-dony-utcai laktanyába s ott végezni kell velük.

Radányi és Bonyhádi 1919 július 18. és 19. közötti éjjelen autóval a csendőrtisztek lakása elé hajtottak és összeszedve őket, a Mozdony-utcai terrortanyára szál-lították. Itt két-három napig vallatták őket. Hogy mi-lyen módon és milyen eszközökkel, azt el lehet kép-zelni. Fültnak vallották, hogy éjszakánként borzalmas jajgatás és ordítás verte fel az éjszaka csendjét.

A vallatás eredménytelen maradt. Semmit sem tudtak kicsikarni a három hősből. Ellenforradalmi ter-veikből semmit sem árultak el, amire aztán július 21-én Cserny József, Papp Sándor és a nyomozók elhatározták, hogy a következő éjszakán kivégzik őket.

Radányi és Bonyhádi nyomozók ebbeli szándékuk-ról értesítették Löschert Márton terrorfiúkat és megbíz-ták, hogy kérdezze meg a terrorfiúkat, ki hajlandó je-lentkezni a hőhőrmunkára... Akadt jelentkező... Kakas Ferenc Neumayer Géza Csomor Gábor, Pető István és Trailla György terroristák önként és készséggel jelent-keztek.

A gyilkosság éjjel 11 óra után vette kezdetét. A kö-tetet Papp Sándor adta, Neumayer Géza pedig azt a pincehelyiségben végighúzódo vízvezeték csövére erősít-tette. A cső magas volt, létrát támasztottak alája. Az-tán hozták az áldozatokat egyenként. Először Borhy alezredekés került sorra. Bevitték a pincében lévő egyik fülkébe és ott puskatussal, revolverrel félholtra verték. Egy szó sem hagyta el az ajkát... Aztán odavezették a létrához s kényszerítették, hogy a létrán menjen fel. Szó nélkül megtette... A hurkot a nyakába dobták, a létrát kirántották alóla s a lábánál fogva lefelé húzták s azután egy negyedóráig függve hagyták.

Hasonló körülmények közt végezték ki Menkina alezredekés és Fery altábornagyot is. Akasztásuk előtt összetörték őket. Menkina alatt leszakadt a kötél. Le-zuhant, de újra felküldték a létrára. Midőn levették, még élet volt benne. Erre Csomor Gábor és Pető Ist-ván szuronyaikkal összeszurkálták.

Azután a holttesteket egymás mellé helyezték, s az akasztásnál használt kötéllel összekötötték, majd Bony-hádi és Radányi nyomozók súlyzókat hoztak a tornate-remből s azokat az áldozatokra kötötték... A többi az-tán gyorsan ment. Előállt egy teherautó és korai haj-nali órában feltették rá a holttesteket. Elvitték a Mű-egyetem mellé a Dunapartira, ott a földre dobva, lá-baikkal fogva a partig vonszolták és beledobták a Dunába.

A gyilkosság utáni reggelen Cserny József borral és szalonával vendégelte meg az „éjjeli szolgálatot” teljesített terrorfiúkat.

A gyilkosok elvették méltó büntetésüket. A bíróság Cserny Józsefet, Papp Sándort, Bonyhádi Tibort, Kakas Ferencet, Csomor Gábort, Neumayer Gézát, Lö-scher Mártont kötél általi halálra ítélte s az ítéletet végre is hajtották. Pető István és Trailla György meg-

szöttek s így kivonták magukat az igazságszolgáltatás keze alól. A hadbírósg később Zagyi József, volt csendőrtörzsörmestert, a gyilkosság értelmi szerzőjét is kötél általi halálra ítélte.

Fery Oszkár altábornagy és hős vértanu társainak emlékét kegyelettel őrzi meg az ország. Sirjunk a ha-talmas Duna, Nagymagyarország soha el nem muló szimbóluma. Lelkük ott lebeg a Duna felett s azt sut-togja a csüggedőknek: ha csak századrésze is él benne-tek annak az eszmének, amiért mi vértanu halált szen-vedtünk, nem hiába haltunk meg.

Vértanunk emlékét a Budapest székesfőváros ál-tal Fery Oszkár-utcának elnevezett, volt Mozdony-utcai állami tanítóképző intézet falán márványtábla hirdeti a következő felirattal:

„Ebben az épületben szenvedtek hőiesen vértanú halált a nemzetért 1919. évi július 21-én Fery Oszkár császári és királyi altábornagy, csendőrségi felügyelő, Borhy Sándor és Menkina János magyar királyi csend-őralezredekés”.

A csendőr és az alkohol.

Irta: KAMONDI ANTAL főtörzsörmester (Beled).

Alig vehet kezébe az ember napilapot anélkül, hogy az amerikai nagy „nedves-száraz” háborúságról, az antialkoholizmus roppant küzdelmeiről egy-egy szemel-vényt ne találna benne. Amerikában tudvalevőleg tör-vénybe hozták a teljes szesztilalmat s a hatalmas apparátussal működő szeszempészet ellen kiméretlen harcot, sőt valóságos fegyveres háborút folytatnak a hatóságok. Az Amerikát környező államokban gomba-módra teremnek újabb és újabb szeszgyárak, egész hajórakomány csempésztett szeszárúkat szállítanak dugva a csillagos lobogó partjaira — de Amerika a törvényt mégis érvényre juttatja. A területén keletke-zett titkos gyárakat lerombolja, a hajórakományokat elsülyeszti, szinte mérhetetlen értékű anyagot pusztítva ezzel el. Nem gyűjti össze, nem igyekszik az állam hasznára külföldön értékesíteni a lefoglalt alkoholt, hanem — egyszerűen és radikálisan megsemmisíti, a tengerbe önti, hogy a cápák és egyéb tengeri fene-vadak kótyagosodjanak meg tőle s ne az amerikai polgár, akinek egészségét, jövőjét sokszorosán többre becsüli az állam, mint az alkohol üzleti értékét. Amerika nem tanácskozik, hanem cselekszik.

És hogy így cselekszik, annak mindenestire meg is van a maga oka és célja. Az amerikai sokkal jobb üzlet-ember, semhogy haszon nélkül kótyavetyéljen, illetőleg pusztítson el akkora értékeket, amint a lefoglalt alkohol képvisel, de meg az egyéni szabadságot is sokkal többre tartja s jobban óvja, semhogy messzemenő célok nélkül gázolna bele polgárainak szinte legegényibb jogába, élvezetébe: az italba. Amerika erős, egészséges fajt nevelt ki a sokféle bevándorolt ember vérkeveredéséből s fájának erejét, egészségét meg is akarja tartani, sőt fokozni akarja azt. Polgárainak nagy tömege görcsösen ragaszkodik az alkoholhoz, nem akar lemondani erről az élvezetéről, de az állam ezzel is leszámolt, milliókat és milliókat kényszerít rá törvényadta erejével, hogy — egészséges életet éljenek és egészséges utódoknak adjanak életet.

Ez a küzdelem azonban — bár csak társadalmilag, tehát több szóval és kevesebb tettel — nemesak Ameriká-ban, hanem világszerte folyik. Ki ne hallott volna antialkoholista egyesületekről, gyűlésekről? Már az elemi iskolák tantermeinek falára kifüggesztett prop-agandisztikus képek is ennek a törekvésnek az elő-harcosai.

Sajnos, nálunk Európában nagyon szépen tudnak az emberek gyűlésezni, szónokolni s az iskola falain ki-függesztett képek is gondolkodóba ejtik az embert egy-egy pillanatra — de azért csak úgy fogy az alkohol, mint abban az időben, amikor még orvosságot láttak benne az emberek. Az európai ember bomlott idegzete különben már az alkoholt is túlhaladta, mert nem ad számára elég erős narkózt, vannak ennél már újabb és „hatásosabb” ideg-és életronszó szerek: a morfiom, ópium, kokain és egyéb mérgek.

Képek az alföldi nagy árvízről. Egy, az árviztől összedőlt ház. Vészto községben.

Maradjunk azonban az alkoholnál, a többihez, hála Istennek, nekünk, esendőröknek, semmi közünk nincs. Az alkoholhoz azonban — sajnos — van. Mert mi sem tudunk neki ellentállani, ha elébünk kerül. Sőt egyesek azt sem várják meg, hogy elébük kerüljön, hanem mennek utána maguktól. Vannak, akik csak étkezés után isznak meg egy-két pohár bort, vannak aztán olyanok, akik napközben is felhajtanak egy-egy poharat és vannak végül olyanok, akik a nap és hold járására való tekintet nélkül és mindenkor megisszák, csak hozzájussanak. Az utóbbiak száma éppen közöttünk — szerencsére — csekély.

Mindaz, amit az alkoholoról mondtam és mondani fogok, egyaránt vonatkozik az alkoholélvezőknek előbb tárgyalt minden egyes csoportjára. Nem annyira az iszákosokhoz szólok — hiszen azok már alig menthetők meg — hanem általánosságban azokhoz, akik nem zárkoznak el teljes mértékben az alkoholtól.

Sokan tartják azt — részben meggyőződésből, részben pedig lelkiismeretük elaltatása céljából — hogy kis mennyiségben nem árt az alkohol, amit ezután egyszerűbben csak itálnak fogok nevezni. Kinek-kinek van valami tudós ismerőse, barátja, aki maga is italos vagy kissé felületesebb gondolkodású ember lévén, megnyugtató választ ad arra a kérdésre, vajjon kis mértékben árt-e az ital vagy sem?

Nem akarom ezeket a tudósokat bántani, de le kell ezt a tényt, mint eléggé elhibáztatott és veszedelmest, szegezni. Egy orvosismerősöm, aki pedig hivatásánál fogva a legilletékesebb véleményt mondani, erre vonatkozólag azt az érdekes felvilágosítást adta, hogy hiszen az ital minden egyes csöppje valóban és elvitázhatalanul árt az embernek, de hát egy rendesen táplált, egyébként normális életet élő és erős szervezetű embernek annyi az egészsége, hogy még mindig marad abból elég, ha az ital valamicskét el is vesz belőle. De határozottan árt. Hozzátette még azt, hogy éppen a rend-

szerezés az, ami az ivást veszedelmessé teszi, legyen ez naponta nem is több, mint egy pohárkára való.

Hát akár így, akár úgy nézzük a dolgot, ma már ott tartunk, hogy az ital káros hatását — a legkisebb mértékre is vonatkoztatva — meg kell állapítanunk és tényként el kell fogadnunk. Annak, ami most Amerikában történik, csakis ez lehet az alapja és rugója. Általában sokat kérdezősködtem a kérdés felől s az alkohol pusztításairól borzalmasnál-borzalmasabb dolgokat hallottam. Az iszákosokat gyorsan roppantja össze, a kis mértékben rendszeresen ivót pedig alattomosán támadja meg belső szerveiben. Rámegy a vese, máj, szív, idegek, emlékező- és gondolkodóképesség erre a passzióra. A betegségek melegágyává teszi a szervezetet az ital — legyen az bor, sör, pálinka — és ezt az utódok is megsínylik. Tessék utánaérdeklődni, ha valaki ezt nem hiszi! Az mese, hogy valakinek volt egy nagyapja, aki éppen, mert soha vizet nem ivott, 90 évet élt. Lehet, hogy valakit a szerenese a borivás dacára, 90 évig éltetett, de hány nagyapa, sőt apa van, aki éppen azért, mert szeszrel élt, 40—45 éves korában halt meg? Ezt persze nem mesélik az utódok!

De nemcsak a szervezetet és szellemet, hanem az ember erkölcsi értékeit is megtámadja az ital. Ez ugyan a kis mértékben folytatott ivás esetén nem jelentkezik okvetlenül, de a már alapjában gyengébb jellemű ember a kis mértékről bizony könnyen átkanyarodik a nagyobbra. Hány és hány ilyen eset van, amikor kicsin kezdik és a posványban végzik!

Nagy szerepet játszik az alkohol az anyagiak terén is. Ha valaki rendszeresen feljegyezné magának azt az összeget, amit szeszes italra kiad, rájönne, hogy 8—10 év alatt egész kis vagyont költ el, amivel egy nős ember is rendben tarthatná a háztartását s még inkább a nőtlent.

Az ital tehát ellensége testnek, léleknek, jellemnek, becsületnek és anyagi egyensúlynak! Lerontani iparkodik mindegyiket.

Talán egymagában ez is elegendő ok volna arra, hogy mi, esendőrök, mint emberek, teljes mértékben tartózkodjunk a pohártól. Erre azonban nekünk nemcsak emberi, hanem egészen különleges esendőrokaik is vannak.

A mi szolgálatunk minden egyes lépése, minden pillanata olyan, hogy szükségünk van teljes testi és lelki erőnkre, szellemi frissességünkre: józanságunkra.

Amikor a járőr két esendőre töltött karabéllyal, feltűzött szuronnal kilép a laktanya kapuján, magára veszi a felelősséget, hogy most már sok kilométeren át ura marad önmagának, hogy ura lehessen a körülötte sürgő-forgó életnek, nem ritkán életnek és halálnak is. A portyázó esendőr magára van hagyva teljesen, de fegyver és súlyos jogok vannak a kezén, amelyekkel szükség esetén a maga belátása szerint élnie is kell. Beleavatkozhatik embertársai otthoni nyugalmaiba, szabadságába, becsületébe, sőt életébe, de mindezt felelnie is kell. Intézkedései pillanatokon mulnak, gyorsan és határozottan kell cselekednie és nincs, akit megkérdézzon, hogy mit kell tennie.

Olyan hivatás ez, amely önrizzel, büszkeséggel és önbecsüléssel töltheti el a csendőrt, mert talán egyetlen más hivatás keretében sem mondhatja magát senki ekkora hatalom és önállóság részesének, mint amekkora a portyázó esendőrnek jut osztályrészül.

Amikor egy-egy őrzőportyázására vagy nyomozás lefolytatására elindulunk, erről seha meg ne feledkezzünk s legyen benne a tudatunkban és viselkedésünkben, hogy a mi szolgálatunk a társadalomnak tökéletes bizalmán nyugszik, amely a csendőrnek az emberek sorában igen megkülönböztetett, különleges és megtisztelő helyet biztosít.

Eppen azért jár az súlyos felelősséggel is.

A csendőrnek nem szabad addig elálmosodnia, amíg a pihenés ideje el nem érkezik. Az ital pedig álmosít és kábít. Az, hogy szolgálat közben igyunk, egyébként is határozottan tilos. Ehhez tehát ebből a szempontból nincs hozzászólni valóm. Legfeljebb csak annyit, hogy az, aki szolgálaton kívüli életében megszokta az italt — bármily csekély mértékben is — az szolgálat közben is nehezen nélkülözi. Ezért, ha be is tartja a tilalmat, szolgálatát nem bírja ellátni teljes kedvvel és erővel, mert egyre ott kísért előtte a borral telt pohár képe. Egyesek aztán a kísértésnek ellentánni nem tudnak, lehajtják az első poharat, utána jön a második és a többi. Ennek pedig az a vége, hogy a járőr éppen csak átvergődik az őrzőportyázást és semmiféle hasznos szolgálatot nem végez vagy még ennél is rosszabb sorsra jut: a járőr egyik tagja lelövi a másikat, amint az nemrégiben előfordult.

A csendőrnek higgadtan, megfontoltan és elfogultság nélkül valónak kell lennie. Ezeknek a tulajdonságoknak legveszedelmesebb ellensége az ital. A bűnjelének meg nem engedett módon való előkerítése és a nyomában járó hadbírói eljárás is legtöbbször ebben leli eredetét.

A fegyelmi fenytések nagy százalékát is az ital terhére kell elkönyvelnünk. Az ital fokozottabb élvezete könnyen elfelejteti velünk azt, amire esküvel köteleztük magunkat. Kötelességeinknek csak tiszta fejjel tudunk eleget tenni. S ha dolgunkat hiányosan vagy hibásan végezzük, okvetlen meggyülik a bajunk a lelkiismerettel vagy ha azt is itallal próbáljuk altatgatni, a törvénnyel és szabállyal és akkor olyan lejtőre jutunk, ahonnan ritkán van visszatérés.

Nézzük már most a csendőr magánéletét s benne az ital szerepét.

Sokan hangoztatják, hogy a társaság kimondottan megköveteli a poharaztatást, hogy nélkül az emberek között forgolódni és elszórakozni nem lehet. Hát ez nagy tévedés! Igaz hogy kinálják és kapacitálják az embert, poharat tesznek eléje, telitöltik borral és koccintanak, de ez még egyáltalában nem ok arra, hogy a poharat fel is hajtsuk — csak azért, mert a többiek úgy kívánják. Mert ha határozottan és komolyan kijelentjük hogy nem iszunk és az első, második kínálatnál állunk a sarat, harmadszorra már élénk sem tessék a poharat, hanem szépen tudomásul vesszük, hogy nem iszunk.

Ettől még nagyon is használható, mulattató tagjai lehetünk egy olyan társaságnak is, amelynek többi

tagjai résztvesznek a poharazásban. Nagyon téves felfogás az, hogy az ital jókedvre hangol, felfrissíti a szellemet és egyáltalában valami nagyszerűen élvezhető társaságbeli embert formálna belőlünk. A szellemi frissiséget, igazán tiszta jó kedélyt, derült hangulatot és gyors észjárását éppen az italtól való teljes tartózkodás őrzi meg számunkra s egy társaságnak éppen így lehetünk a leghasználhatóbb tagjai.

Az a jókedély, ötletesség, szórakoztatóképesség, ami az ital nyomában keletkezik, tulajdonképpen nem egyéb, mint szertelenség és általában olyan viselkedés, ami komoly emberhez nem méltó. Bizonyára mindegyikünknek volt már alkalma színjózán állapotban végignézni és végighallgatni egy részeg társaság viselkedését, beszédjét, tréfáit. Mennyi gyerekeséget, haszontalanságot, durvaságot láthatunk ilyenkor. Olyan emberek, akik józan állapotukban a férfiaság mintaképei lehetnének, ittás állapotukban rakoncátlan gyerekek, érzélgős vénkisasszonyokká vagy garázdálkodó vademberekké válnak.

Azt pedig ne mondja nekem senki, hogy ez így van rendjén, ez az igazi jó mulatás s hogy az élet gondjai, bajai közül egy-egy órára szabadulni igyekvő ember másként nem találhatja meg a szórakozást. Mert ezt nem hiszem el és egyetlen okos ember sem hibeti el.

A társaséletnek megvannak a maga eszközei arra, hogy munkánk után üdülést találjunk. A társalgás, tréfalkozás, komolyabb beszélgetés, könyvek sokkalta magasabbrendű és értékesebb szórakozást nyújtanak, mint az italos hangulat bandabandázása.

Próbáljuk csak meg, borítsuk szájjal az asztalra poharunkat, amikor önteni akarnak bele és rövidesen tapasztaljuk, hogy az értékesebb, komoly emberek szemében mennyit emelkedik az értékünk. Erre a különös megbecsülésre még azok az emberek is hajlandók, akik különben barátjai az itálnak s talán éppen ezért is tudják értékelni és tisztelni azt, akinek van annyi akarat, hogy ne igyék. Akiktől pedig ezért gúnyban részesülünk, azok nem érdemeseek arra, hogy egy komoly szót is vesztgezzünk rájuk.

A társaság kérdése tehát ebből a szempontból nem probléma és nem ok arra, hogy a poharazást megszokjuk.

Eddigi szolgálatom alatt nem egy olyan esendőr-sorsot láttam, amely az ital miatt zuhant bele a züllesztésbe. Ezeknek a szerencsétlen embereknek a tragédiája általában a következőképpen szokott kialakulni:

X. próbacsendőr kikerül egy őrsre. Sokáig eszébe sem jut, hogy kimenjen a községbe, minden szabad percét a laktanyában tölti. Mikor néhány hónapi otthonülés után a kifelé vágyódás túlságosan felgyülemlik benne, kapja magát s a vágyának nem tudva ellentánni, kimegy a községbe. Őrsparancsnoka ellátja a kellő tanácsokkal, a fiatal ember azonban már se lát, se hall, most már minden pillanat nehéz számára, amit a laktanyában kell eltöltenie. Amint kilép a laktanyakapun, nem tudja, hova menjen, merre forduljon, mert senki barátja, ismerőse sincs a faluban. Ösztönszerűleg oda tart tehát, ahol mindenki számára van hely s ahonnan senkit sem néznek ki, amíg pénz van a zsebében — a korezmába. Se teste, se lelke nem kívánja az italt, de hát a korezmában anélkül üldögélni és bámészkodni nem lehet, kénytelen tehát egy pohár bort meginni. Ennyivel meg is elégszik aznapra és rendes időben, józan állapotban haza is tér a laktanyába.

Ezt azután megteszi többször is. Látásból már kezdi ismerni a korezra rendes látogatóit és azok is őt. Most már két három pohár bort is megiszik, mert az, ami kis idővel előbb csak kényeszerűlt eszköz volt számára ahhoz, hogy emberek között lehessen, most már kezd izleni neki.

Jönnek azután az ismeretségek, a jóbarátok s a korezmázó kompániának rendszeres látogatója lesz a tapasztalatlan próbacsendőr. Kölesönös italfizetések, lekötöttségek, amiket viszcenzni kell már csupa becsületből is s a borszámla mind nagyobb lesz. A poharak száma szaporodik és kezdetét veszi a kimaradkozás, szolgálati hanyagság. Jönnek a névnapok, azokat végigisszák, köztük elérkezik a próbacsendőré is. Nagy összeget kellene a mulatozásért kifizetnie, de szomorúan állapítja meg, hogy elfogyott a pénze, mert az állam bizony nem ad borra valót. Készenkészen ettől-attól a jóbaráttól, akik adnak is neki, mert biz-

Képek az alföldi nagy árvizről. A trianoni határon túli lakosok, akik az ár elől hozzánk menekültek.

nak benne, hogy a csendőr adós nem maradhat. Ez a bizalom tehát nem is a személyének, hanem a testületnek szól. Bajtársai előtt titkolja zilált anyagi helyzetét s azoktól nem meri kölcsönkérni megtakarított pénzeszközüket.

Mikor azután a jóbarátok kölesőneiből is kikopott, elsejére hagyja a számlák kiegyenlítését s ettől kezdve nem létezik rá nézve fontosabb kérdés, mint az, hogy hány nap van még a hónap végéig. Részben mert még van benne annyi becsületérzés, hogy adósságot nem szívesen lát számadásaiban, részben pedig nagyon hosszú tud lenni egyetlen nap is, ha üres az ember zsebe. A várvavárt elseje azonban nem hozza meg a szabadságot, mert a következő elsejére újabb és nagyobb adósság várakozik. Lassankint nyakig úszik az adósságban. Tartozik a kocsimérsoknak, cipészeknek, szabónak, fűszeresnek, szakácsnőnek, lovásznak, mindenkinek akit csak kölcsönrel igénybe tudott venni.

Őrsparancsnoka természetesen észreveszi a nagy változást, amin az eleinte jámbor viselkedésű fiatal ember keresztül ment. Inti, oktatja, figyelmezteti, feljeleníti és megjön az első fenyítés is. Mindezeknek azonban nincs meg a kívánt eredményük. Most már nem a rossz társaság, hanem maga az ital az, ami karmai közé kaparintotta a fiatal embert. Becsülete senki előtt sincs, dolgai soha sem sikerülnek, ég a föld a talpa alatt. Most már, hogy az ellenőrzéstől szabaduljon, nem jár kocsimáta, hanem korhely barátai lakásaira és az italt már magáért az itallért issza meg. Ivás közben szórakozni is kell, előkerül hát az ördög 32 lapos bibliája és az ember menthetetlenül elveszett az ital és kártya szenvedélyében.

Egy ideig még jár ki és be a fogda ajtaján, de végül a mérték végleg betelik és egy szép napon arra ébred a szerencsétlen, hogy csendőrélete már a múlté. És a polgári életben sem boldogul, mert a csendőrségtől olyan „betegség” miatt távolították el, amellyel a polgári életben sem boldogulhat. De sokan még sem váriák, amíg erre sor kerül, hanem karabélyvukkal tesznek pontot elhibázott életük végére. Egyikük-másikuk éppen a szegényérzet hatása alatt válik öngyilk-

kossá. Szomorúan jellemző eset történt múlt hónap 26-án az egyik Csongrád megyei őrsön. Egy fiatal csendőr ittas állapotban — névnapja volt s talán más-kor nem is ivott — a kocsmából hazafelé menet belé-kötött a legényekbe s kardjával vadul vagdalkozva, bezavarta azokat egy istállóba. A ház gazdája — rokkant ember — lámpással ment ki az udvarra a zajongást hallva s az ittas csendőr kardjával sebet vágott a rokkant ember oldalán és karján. Búcsúzó levelében azt írja, hogy ezt nem tudja megbocsájtani magának s ezért öngyilkos lesz. És hány ilyen eset van!

A próbacsendőr önmaga volt corsa kovácsa, nem hallgatótt az idősebbekre, nem volt ereje letenni a poharat, sajnálat tehát nem is illeti meg. Ezzel azonban még csak egyik oldala van elintézve a kérdésnek, mert magára a testületre sem kívánatos az ilyen sorsok gyakori ismétlődése és a mindenfelé elszórt csendőradósságok szaporodása. Egy-egy ilyen ember miatt mindannyian megszólást szenvedünk s ezért nem csak emberbaráti kötelességből óvnunk, hanem testületi érdekből kiméletlenül üldöznünk és irtanunk kell sorainkból ezt a gyomot; az első poharat kell kiütni a fiatalok kezéből.

Számtalan és számtalan példát lehetne felsorolni annak igazolására, hogy az alkohol mily rettenetes átok az emberiségen. Az emberi nyomorúság legalacsonyabb fokára jutott családok, félkegyelmű, nyomorék utódok, gyilkosságok és mindenfajta tragédiák fakadnak az ital nyomán. A lerészegedett apa és fiú mámorukban gyilkot rántanak egymásra, egész családok kerülnek korai sírba és egész vidékek lakossága satnyul el az ital miatt.

Kiknek a kötelessége első sorban jó példát mutatni, ha nem nekünk csendőröknek? A föld nére hajlik a mi szavunkra s a mi felvilágosító munkánkunk fogantja lesz, ha nem csak prédikáljuk, hanem meg is isszuk a vizet. Így a mi fejünk is mindenkor tisztán, józan marad, a magunk életét nem rontjuk meg, kötelességünknek tökéletesen meg tudunk felelni minden-ker, családi életünk békés, megelégedett lesz és a nyomunkban haladó lakosság sorában sem kell majd annyit gyilkost és tolvajt kergetnünk, mint manapság. Ez

természetesen márcól-hónapra nem fog bekövetkezni, de a mi testületünk szerepe és hivatása 50 év múltán is megmarad a nemzet életében, s ha mi már ma megkezdjük ezt a munkát, 50 év múlva szolgáló utódaink áldani fogják azokat, akik a nagy feladat kivételét megkezdették. Elindulás nélkül nincs haladás.

Teljes mértékben tisztában vagyok azokkal az ellentmondásokkal, amelyek egy-egy kézlegyintés kíséretében sok bajtársam száját elhagyják, ha végigolvasták soraimat. Ezeknek csak azt válaszolhatom, hogy minden elhivatásuk csak kibúvás a kényelmetlen igazság alól. Mert az italtól lemondani nem olyan egyszerű feladat, ami akarat nélkül megvalósulhat. Férfias akarattal azonban mindent el lehet érni. Le lehet mondani olyasmiről is, ami kellemes is és nem is káros, miért ne mondhatnánk le sokkal könnyebben arról, ami kímendotlan káros és veszedelmes? Egyéni, testületi és nemzeti érdek az, hogy a csendőr életéből örökre kitöröljük az alkoholt!

Portyázás.

„Nem akarok katonát látni!...“ harsogták ez előtt hét esztendővel a forradalom százszor átkozott jelszavát az öszirózsás szócsövek. Pedig a jelszó nem ez volt, hanem az, hogy: „Nem akarok magyar katonát látni!“ Csehét, szerbet, oláhot, spáhit, nébert, azt igen, mert azok legfeljebb az országot foglalják el, de magyart semmi esetre, mert az esetleg a forradalom „vívmányait“ is veszélyeztetné, azok pedig csak fontosabbak Kassánál vagy Kolozsvárnál! A székely hadosztály csak egynéhány ágyut és puskát kért s nem kapta meg; az ország területére belopózott ellenségnek odaadtak mindent, amit akart, még annál is többet: annyit, amennyiről még álmodni sem mert életében. Ezalatt pedig a pesti utca ujjongott; hogyne, mikor olyan nagyszerű valami ez a forradalom: az ember szabadon lövöldözhet, gorombáskodhatik az örmesterével, sőt még a századparancsnokával is, ha kedve tartja s a fizetésért sem kell egyebet tenni, mint tanácskozni. Így már aztán érdemes katonának, azaz bocsánat, nemtudomminek lenni, igazán kár lett volna a forradalomnak ezeket az egyedüli áldásait annak a néhány millió magyarnak a kedvéért feláldozni. És mialatt a csehek, oláhok és szerbek sietve sorozták a megszállott területeken a katonát, azalatt a forradalom urainak itthon nem volt fontosabb dolguk, mint hogy eltöröljék a tiszteletadást és a katonának megtiltsák a fegyverviselést. De annyit legalább sikerült elérniök, hogy a forradalom jelszavát — bár lényeges módosítással — mi is magunkévá tettük: olyan katonát, amilyen az övék volt, mi sem akartunk látni!

Igen ám, de azért volt még közöttünk nagyon sok jó katona. Olyan igazi. És olyan sok, hogy Schwartz József forradalmi kormánybiztos úr (különben akkor már Pogány Józsefnek hívták) jónak látta a saját magas személyében kiatózní (csak nem járhat villamoson egy forradalmi kormánybiztos) a csendőrlaktanyába s az „ingadozó“-nak a nagyobb nyomaték kedvéért kijelenteni, hogy ő sem akar katonát látni. Csendőrt persze még kevésbé és ez volt az egyedüli, amit őszintén elhitünk neki. A csendőrt sokan nem szeretik látni, sőt még azt sem szeretik, ha a csendőr látja őket, mert a találkozásnak mindenképpen tényvázlat a vége s természetesnek találtuk, hogy Schwartz úr is az

embereknek ehhez a kategóriájához tartozónak vallotta magát. Beszélt a fegyelem és a katonai szolgálat hiábavalóságáról, a csendőrségi szolgálatról, amiről azt sem tudta, hogy mi fán terem, a forradalmi eszméknek negyven koronás napidíjért való támogatásáról, csak éppen arról nem beszélt ő sem, hogy mi lesz Erdéllyel, meg a Fevidékkel és Bácskával, mi lesz a kiülőzött százezrekkel és hogy miként fog majd minket az állam eltartani, ha vagyont naplopásért fizetett negyven koronás napidíjakra pár hónap alatt elpazarolják? Mindezekről megfeledkezett, de hiszen ő nem is ezekért jött hozzánk, csak azért, hogy biztosítson minket róla, hogy ő sem akar katonát látni. Ez a fontos. És mikor a katonai szolgálat egyszersmindenkorra való eltörléséről szóló beszédét a szent egyenlőség magános, de annál harsányabb éltetésével befejezte, cézári pózzal fogadta szűkebb — sőt nagyon is szűk — környezetének alázatos görnyedezését s mialatt kényszerű hallgatósága gyalog kullogott hazafelé, ő az egyenlőség szent nevében mérhetetlen göggel nézett el autójából a fejük felett. Mert nem akart csendőrt se látni.

Azután még viharosabb lett az ég felettünk. A forradalom vívmányai hamarosan meghozták a maguk gyümölcsét, történelmünk legszegénylethebb korszakát. Az utca egyik felén megkötyagosodott fejű, véresszájú szónokok gyalázták a már nem is létező hadsereget, a másik felén pedig elmebeteg „művészek“ izléstelen falragaszai ordították a vörös hadsereget, most már nem negyven koronás napidíjjal, hanem golyóval és akasztófával kecsegtetve. Schwartz urat természetesen az Isten is hadtestparancsnoknak teremtette, már csak közismert militarista elveinél fogva is, világos volt tehát, hogy katonai szolgálatát ennél lejjebb nem kezdhetné. De — óh! csodák csodája — Schwartz József hadtestparancsnok úr már teljesen elfelejtkezett arról, hogy Schwartz úr, a kormánybiztos nem akart katonát látni, sőt! most már egyszerre egy egész hadtestet akart látni. No igen, mert előzőleg elfelejtette megemlíteni, hogy a hadtestparancsnokság, az más. Mert ha már az ember hadtestparancsnok, akkor világos, hogy a hadtestre is szükség van, nem ugyan a haza érdekében, hanem azért, hogy Schwartz úrnak és társainak a bőrét védelmezze, no meg aztán, hogy legyen kinek parancsolni. És ettől fogva a kormánybiztos úr már vörös korbáccsal kényszerített be mindenkit a hadtestébe. Mert így már akart katonát látni.

A vörös csillag leáldozott. Az ország felébredt halálos mámorából s felemelkedett, hogy lerázza a nyakára ült világcsalókat és Schwartz úrékat, a vörös hadtestparancsnokokat. Szeged felől hasadt a hajnal, sastollas, magyar, igazi katonák ezrei keltek útra hogy megváltsák azt a kis darab földet, ami még megmaradt. A vörös hadtest kámforra vált, Schwartz úr pedig lázas sietséggel csomagolta be lopott marschallbotját és gyorsan útrakelt — óh, nem a harctérre, hanem annál is tovább, Bécsbe. Csak nem kezd el hadakozni, mikor sürgősen el kell utaznia? Az út pedig igazán sürgős volt. Mert most meg már megint nem akart katonát látni.

Képek az alföldi nagy árvizről. Vasúti őrház víz alatt a Sarkad—Gyula közötti vasútvonalon.

A napokban olvastuk, hogy Oroszországban a szovjetkormány új „véderőtörvényt” léptetett életbe. Elrendelte az általános hadkötelezettséget 5, azaz öt évi tényleges szolgálattal, de bizonyos katonai kiképzésen már tizennyolc éves korától kezdve mindenkinek részt kell vennie, úgy, hogy a kötelező hadgyakorlatokkal együtt tulajdonképpen mindenkinek hat évet, vagyis éppen kétszerannyit kell szolgálnia, mint nálunk a háború előtt és hozzá egy olyan hadseregben, amelyben bottal fenýítene! Schwartz úr most valószínűleg megint a túlzó militaristák közé tartozik Oroszországban. No, igen, hiszen mindjárt kezdetben is úgy gondolta, csak elfelejtette mondani, hogy ő is kizárólag csak magyar katonát nem akart látni. Az orosz, az más.

*

Látjátok, csendörök, így van ez a világcsalás. Akkor, amikor a magyar hazáról, Erdélyről, Felvidékről, Bácskáról van szó, akkor Schwartz úrénak nem kell katona. De mikor arról van szó, hogy a milliók őket szolgálják, hogy ők, a Schwartzok, Finkelsteinok és Apfelbaumok egyszerre hadtestparancsnokok legyenek, hogy egy nemzet nyakára ülve pöffeszkedhessenek, akkor még három esztendő is kevés nekik, akkor hat esztendőig kell őket szolgálni s bottal tartanak „fegyelmet”. És ezeket a szerencsétlen áldozataikat úgy nevezik, hogy „vörös katonák”. Nos, hát erre meg mi, magyarok mondjuk most nekik, hogy ilyen katonát nem akarunk látni, soha többé az életben!

Figyelő.

A legrégibb rendészeti törvények Angliában.

— A bűnügyi nyomozás multjából —

Irta: ZSOLDOS BENŐ,

budapesti kir. büntetőtörvényszéki bíró.

Hatszáznegyven éve van már annak, hogy I. Edward angol királynak az első szervezettebb rendőri hatóság létesítését célzó törvénye 1285-ben életbelépett. Az angol metropolis akkori közbiztonsági állapotai elkerülhetetlenné tették a szigorúbb törvényhozási intézkedést a város belső békéjének biztosítására. Maga a jelzett statutum is nyomatékosan hangoztatja, hogy Londonban temérdek károkozás, rablás, emberölés, gyilkosság követték el „úgy éjjel, mint nappal”, — majd megállapítja, hogy a bűncselekmények elkövetői, vagy az ilyenre hajlamos kétes egyének legnagyobb részét a korcsmákban húzódnak meg, az alkalmas időt lesve a gaztettek véghezvitelére, miért is szigorúan meghagyja, hogy egyetlen italmérő-helyiség sem tartható nyitva az esti harangszó elhangzása után. E törvény a létesített rendőrségi nyomozó-szervezet elengedhetetlen kötelességévé teszi azoknak a nagyszámban feltűnedező gyanús külföldi embereknek állandó szemmel tartását és szükség esetén letartóztatását, kiket saját hatóságaik rovott multjuk miatt hazájukból kitoloncoltak, vagy valamely bűncselekmény elkövetése után a büntető igazságszolgáltatás elől elmenekültek s Angliában kerestek menedéket. A bűnügyi nyomozások rendelkez-

zéseit kijátszó ilyen egyéneknek, mint általában a külföldieknek határozottan megtiltja a törvény, hogy koresmárosok lehessenek, ha csak hazájukból kifogástalan erkölcsi magaviseletüket tanúsító helyhatósági bizonyítványt nem hoznak, vagy megbízhatóságuk mellett számottevő biztosítékot nem nyújtanak. Mert amint a törvény konstatálja: sok ember egyebet sem tesz, mint jár-kél az utcákon, többet éjjel, mint nappal, nagyszerűen ruházkodik és bőségesen táplálkozik, semmi kimutatható mesterségük vagy egyéb kereseti forrásuk nincs, nem barátkoznak senkivel sem. — az ilyen emberek magatartása sok bajt és háborúságot rejt magában a városra nézve, — közülök akárhányszor nyíltan követ el súlyos bűncselekményeket: éjjel betör, rabol, gyilkol vagy egyéb gonosztevényt visz véghez.

E törvény életbelépése idején természetesen még nagyon kezdetleges volt ez a rendőrségi nyomozószervezet, melynek éberségén nem volt nehéz túljárni az akkori agyafúrt és mindenre elszánt gonosztevőknek.

Már jóval elfogadhatóbbá sikerül tenni ezt az első rendészeti törvényt az 1585-ben létesült Erzsébet-féle 27-ik törvénynek, mely már az akkor legnagyobbított Westminster-városrésze vonatkozásban is kivételes rendelkezéseket tartalmaz. A rendőrségnek ebben az időben ugyancsak meggyűlt a baja ezzel a kifejlesztett városrészrel, melynek lakosai — mint a törvény is mondja — fölöttébb elszaporodtak és legnagyobb részben még kereskedelem és ipar nélkül lévén, sokan teljesen a bűnnek és a restségnek adták magukat. E törvény erejénél fogva, mely a bűnügyek kinyomozása terén az akkori rendőrhatalóságokat már szélesebb hatáskörrel ruházta fel, a westminsteri dékán (az első egyházi személy a közigazgatásban), valamint a High Steward (a főudvarmester) jogosítva voltak minden kiesapongási ügyet, nyilvános veszekedéseket, vagy még a „közönséges bosszantásokat“ is megvizsgálni és megfelelő büntetéssel sújtani és a közbékességet megsértő minden embert a börtönbe esukatni. Ez a törvény már — nem közönséges szociális érzékkel — egyéb hasznos intézkedései között érzékeny büntetéssel sújtja az árdrágítókat, hathatós rendszabályokat ír elő a közszükségleti cikkek árúsítóival szemben. Ugyancsak a gonosztevők eredményesebb ellenőrizhetése szempontjából érdekes intézkedése ennek a rendészeti statutumnak az, amely a város világitását az élelmiszerárúsóknak és a koresmárosoknak teszi a köteletségévé, kiknek egy kellően világító lámpát kellett utcai ajtóikra illeszteniük minden áldott napon délután 6 órától másnap reggeli 9 óráig, kivéve, „mikor a hold világít“. Idevonatközoan Arthur Griffiths, az angol börtönök volt főfelügyelője, mint érdekes történeti kuriózumot jegyzi fel azt, hogy Erzsébet angol királynő nagybefolyású államférfia: Lord William Cecil Burleigh volt a híres Westminster legelső high-stewardja s mint ilyen, ő léptette életbe a nevezett királynőnek ezt a 27-ik törvényét.

Az éjjeli őrséget intézményesen legegyszerűbben a II. György-féle 10-ik törvény rendszeresíti London város belső rendjének biztosítására és a nagy számban garázdálkodó éjjeli csirkefogóktól s a

kisebb-nagyobb gonosztevőktől való megtisztítására.

Ezt az éjjeli őrséget, melynek a II. György-féle törvény a büntetettek megfigyelése és üldözése körül a rendőrhatalóság mellett meglehetősen széles hatáskört biztosított, a XVIII. században a városi tanács ellenőrzése mellett a rendészet emberei látták el a szükséges kiképzéssel és utasításokkal s annak idejében nem egy nagyobb érdeklődést keltő nyomozás jelentékenyebb részben éppen az éjjeli őrség talpraesettségének és éberségének köszönhető a sikerhez jutását. Ez az antik intézmény bizonyos érdekesebb vonatkozásokban mai napig is feltalálható a konzervatív angol közigazgatásban. Az angol éjjeli őrség, mely a most jelzett törvény idejében a későbbieknél erősebb fegyelem alatt állott — nem hasonlítható össze a mi falvainkban és kisebb városainkban ma is sok helyt „működő“ éjjeli bakterek elavult intézményével, kik éppen az éberség és körültekintés dolgában elég messze állanak a tökéletesség oly nehezen elérhető színvonalától.

Angolországban azonban már a XVIII. század vége felé is szembetűnően lehangyolott ennek az eleinte jól bevált rendészeti intézménynek a jelentősége. A vezetést, ellenőrzést elhanyagolták, az örök alkalmazásánál nem válogattak elég körültekintéssel a személyekben, úgy, hogy már néhány évtizeddel később, a III. György-féle 1777-iki 14-ik törvény életbeléptetése után, — mely körülményesen előírja, hogy az éjjeli őrség tagjai kereplővel, bottal és lámpával legyenek felszerelve és erejük végső megfeszítésével is meg kell akadályozniok minden vagyon és élet ellen irányuló bűncselekményt és erőszakoskodást — az egykorú feljegyzések nem csekély keserűséggel tesznek említést arról, hogy a jelzett törvényeket nem nagyon igyekeznek betartani, maguk az örök is legtöbbször érdemtelenségükkel bizonyították a tisztségükre. Arthur Griffiths egy helyen jellemzésül megemlíti egy XVIII. századbeli szerencsés kezű angol nyomozónak: Sir John Fieldingnek idevonatközoan hangoztatott azt a mondását, hogy a korabeli bűnügyi nyomozások számos esetben feltűnést keltett sikertelenségének akárhányszor maga az örök volt az előidézője, aminek okát szerinte arra a körülményre lehet visszavezetni, hogy az örök „kötelessége nagyon terhes, a fizetésük pedig aránytalanul csekély“.

Isten egy szívnek egy kebelt teremte : így egy embernek egy hazát. Semmi sem lehet erős, semmi sem nagy és következeiseiben tiszteletreméltó, ami cél és határ nélkül széllyelfolyt ; aminek nincs pontja, melybe összevonuljon, honnan elágazzék. Azért kell minden egyes embernek saját hazájáért munkálni ; azért kell szerelme egész erejét hazájára függeszteni ; azért kellett a legszebb, legrendkívülibb tetteknek csak ily szerelem kútfejéből származhatni. Egész világért, egész emberiségért halni : az Isten teheté ; ember meghal háznépeért, ember meghal hazájáért ; halandó szív többet meg nem bír.

Kölcsey.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

Az olasz csendőrség.

SZABÓ JENŐ százados fordítása.

(Folytatás.)

V. FEJEZET.

Fegyelem, szabadságok, házasságok, vezénylések és áthelyezések.

Fegyelmi rendelkezések.

32. §. A különleges szolgálatot teljesítő csendőrség tisztjei és parancsnokai részére ugyanazon fegyelmi rendelkezések a mérvadók, melyek a többi csendőrség részére az alábbiak ligyelembevételével:

a) a fegyelmi büntetéseket a rendőrigazgató (questore) hivatalához beosztott I. oszt. parancsnok-százados, az olyan rendőrigazgatóságok székhelyein pedig, ahol ilyen tiszt beosztva nincsen, a csendőrség helyi századának a parancsnoka szabja ki. Felsőbb fokon:

b) a csendőrség területi (territoriale) osztályának a parancsnoka;

c) a csendőrség területi légiójának a parancsnoka.

A nevezett büntetéseket a rendőrigazgató (questore) is kezdeményezheti.

A büntetés alkalmazását illetőleg a csendőrtisztnek a kezdeményezési jog minden körülmények között fenntartatik, tekintet nélkül a rendőrigazgatóra és a prefektusra. Ha a szolgálati követelmények kívánják, a rendőrigazgató a kiszabott büntetések végrehajtását elhalasztathatja.

33. §. A különleges szolgálatot teljesítő csendőrség altisztjeire és legénységére vonatkozó büntető intézkedések ugyanazok, mint a rendes csendőrségnél.

A különleges szolgálatot teljesítő csendőrség altisztjeire és csendőreire nem lehet fegyelmi büntetéseket kiszabni, ha azokat nem a rendőrigazgató vagy azon közeg, kiktől a nevezettek szolgálatiilag függenek, indítványozta vagy azokhoz beleegyezését nem adta. Az a rendőrigazgató vagy azon államrendőrségi közeg, aki a különleges szolgálatot teljesítő csendőrtiszt és csendőrök szolgálati mulasztásait az illetők előljáróinak tudomására hozták, az ennek következtében alkalmazott fegyelmi intézkedésekről értesítendő.

Ha a szolgálat érdeke úgy kívánja, a kiszabott büntetések végrehajtását a rendőrigazgató elhalasztathatja.

A fegyelmi bizottság elé utalandó alisztek és csendőrök, a rendőrigazgató előzetes véleményének megkérdezése után, a rendőrigazgatósághoz beosztott tiszt útján az illetékes területi legióparancsnoksághoz utaltatnak, ahova a fegyelmi ügy utólagos lefolytatása végett a vonatkozó összes iratokat meg kell küldeni.

34. §. A gondatlanság és a rendornatoságok által kiadott eloirások és utasítások pontatlan teljesítése nemkülönben minden, a különleges szolgálatot teljesítő csendőrök részéről felettes rendőrségi közegekkel szemben elkövetett mulasztás épen úgy toroltatik meg, mintna azok a felettes tisztekkel szemben követtettek volna el.

35. §. Az elsőfokú előléptetési bizottság feladata a szolgálaliból eltávolítani azokat a csendőröket, akik a szolgálalra többé nem alkalmasak vagy megtartásuk bármilyen okból nem áll a szolgálat érdekeiben.

36. §. Mintán a királyi csendőrség legénysége által elkövetett bűncselekményeknek a büntetőbíróshoz való feljelentésére vonatkozó érvényben levő szabályok változatlanok, az államrendőrségi kerületi hivatalok főnökeinek ezek szem előtt tartásával kell intézkedniök; ha azonban súlyos indokok forognak fenn, azaz ha a különleges szolgálatot teljesítő csendőrség tagjai közönséges vagy pedig a testületen kívül álló egyénekekkel szemben elkövetett bűncselekményekkel vannak vádolva, akkor a feljelentés a bírósághoz közvetlenül is történhetik.

Mindenesetre minden ilyen feljelentésről értesíteni kell a légió parancsnokát és azt a rendőrigazgatót vagy alprefektust, akinek illetékességi területén fekszik azon államrendőrségi hivatal, melyhez az illető csendőr tartozik.

Szabadságolások.

37. §. A különleges szolgálatot teljesítő csendőrség tisztjeinek, altisztjeinek és csendőreinek ugyanazon elvek alapján engedélyeztetik szabadság, melyek a kir. csendőrség személyzetére mérvadók. Hasonlók az intézkedések a kimaradásokra is.

Nősülések.

38. §. A különleges szolgálatot teljesítő csendőrtiszttek a létszám 75%-nak keretén belül házasságkötési engedélyt kaphatnak és pedig óvadékkötelezettség nélkül, azonban a menyasszony erkölcsiségére vonatkozó adatok az illetékes hatóságtól beszerzendők.

A csendőrökre nézve a nevezett arány nem lépheti túl a rendszeresített állomány egyharmadát.

A parancsnokok nősülésére vonatkozólag korlátozások nincsenek, kivéve a menyasszony erkölcsiségére vonatkozó adatok beszerzését.

Vezénylések és áthelyezések.

39. §. A különleges szolgálatot teljesítő parancsnokok, csendőrtiszttek és legénység első vezénylésére és az ezt követő áthelyezésekre vonatkozó intézkedéseket kizárólag a belügyminister szabályozza.

Egyes tartományok területén belül az altiszttek és legénység áthelyezésének a joga az illető prefektusoknak van fenntartva; a prefektusokat csak a miniszter helyezheti át.

Kizárólag a szolgálat érdekében, ha ennek semmi ok ellen nem mond, a különleges szolgálatot teljesítő csendőrlegénység tagjai lehetőleg elsősorban azon vidék székhelyére vezénylendők, ahová illetékesek.

40. §. A különleges szolgálatot teljesítő csendőrség tisztjeinek vezénylését és a kir. csendőrség kötelekébe való visszatérését, a szokásos szabályok betartásával, a főparancsnokság intézi.

A hadnagyok és a századosok, akik különleges szolgálatot teljesítenek, a kir. csendőrség kötelekébe térnek vissza két évvel előbb, mint előléptetésre sorra kerülének.

VI. FEJEZET.

Szolgálat, hatáskör, szolgálati jutalmak.

41. §. A különleges szolgálatot teljesítő csendőrség tisztje vagy legmagasabb rangú vagy legrangidősebb parancsnoka a tartományok székhelyein a rendőrigazgató hivatalához tartozik és vele egyetértőleg gyakorolja a rendfokozatának megfelelő fegyelmi hatalmat és teljesíti a rendőrigazgató által rábízott szolgálati teendőket, anélkül azonban, hogy saját kezdeményezésére beavatkozhatna az államrendőrség közegei által kiadott intézkedésekbe.

Nevezett tiszt vagy parancsnok vezeti a tartományba beosztott karhatalom közigazgatási szolgálatát, de a karhatalom közigazgatási és fegyelmi szolgálatának ellátásán kívül más hatásköre nincsen.

42. §. Azonban az olyan tartományi székhelyeken, ahol a különleges szolgálatot ellátó tiszt vagy parancsnok nincsen beosztva, a közigazgatási és fegyelmi szolgálat ellátása a területileg illetékes csendőrszázadparancsnok feladata, kinek kötelessége az államrendőrség vezető közegének intézkedéseire alkalmazkodni.

43. §. A különleges szolgálatot teljesítő csendőrpáncsnoknak és tisztnek a legfőbb feladatuk arra ügyelni, hogy a testület polgári és egyenruhás tagjai mindig szabályszerűen legyenek öltözve és kifogástalan magatartást tanúsítsanak.

44. §. A különleges szolgálatot teljesítő csendőrség tisztjei és parancsnokai résztvesznek a rendőrigazgató által a rendőrtisztviselők számára összehívott értekezleteken.

45. §. A különleges szolgálatot teljesítő tiszt, csendőrtiszt és legénység szolgálati beosztását a rendőrigazgató eszközli.

46. A különleges szolgálatot teljesítő csendőrlegénység minden, a szolgálat ellátását illető dologban a csendőrök közege hatáskörébe van utalva és csak tőlük fogadhat el szolgálalati meghagyásokat.

Egy legénységi személy sem vonható el a szolgálatól a teljes rendőrközege engedélye nélkül.

A legénységnek szigorúan tiltva van elfogadni és végrehajtani bárki megbízásából magánjellegű és a szolgálatban nem álló parancsokat; ezen rendelkezés megszegése fegyelmi vétséget képez s mint olyan büntetetik.

47. §. Az „ügylek” (vigilanti) kategóriájához tartozó altisztek és legénység elvileg egyenruhában teljesítenek szolgálatot, kivéve ha az államrendőrségi főnök a szolgálat érdekében másképpen intézkedik.

(Folytatjuk.)

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

A gösfai anyagyilkosság.

Nyomozták: Kuntár János 2. oszt. tiszthelyettes jv.,
Vörös Géza és Szakaly Imre esendőrök. (Egervár.)

Az embertársuk élete ellen törő büntetettek teljes mértékben tisztában vannak azzal, hogy a bűncselekmények közül leggyakrabban is a legnagyobbat és legkötvetlenebbet: áldozatuk holttestét kell eltüntetniök. Ezt azután a legvalószínűságra — néha nagyon naiv, néha nagyon rafinált — módon eszkozzák. Kövekkal megverve toba, folyóba súlyesztk vagy pedig olyan helyen es úgy földelék, esetleg rejtik el, hogy senki rá ne találhaszon. Ha emellett a bűncselekmény egyéb nyomait is körültekintően semmisítik meg, a nyomozást legtöbbször igen súlyos feladatok elé állítják.

Az eltűnés fogalmával különösen a háborús és a forradalmi időkben találkozhattunk igen gyakran. A haretér megkövetelte a maga névtelenül, ismeretlenül elesett, vagy fogságban meghalt áldozatait, a forradalmi időkben pedig valósággal életmentő szerepet jutott a bujdosásnak. Jóformán mindennapos esemény volt az, hogy valaki a környezetéből eltűnt.

Az eltűnésekhez tehát akkoriban, főként a kommun alatt, valósággal hozzászórtak az emberek, legtöbbször természetesen találtak azt es nem gondoltak bűncselekményre, hanem csak bujdosásra. De ha még gondoltak volna is bűncselekményre, ugyan kinek fájt a feje egy-egy eltűnt emberélet után abban a feje tetejére forgatott világban, amikor mindenkinek volt elég törődni valójá a maga biztonságával, a maga életével? Nem volt akkor a esendőr sem ura magának s nem élhetett hivatásának, mert az ő talpa alatt is égett a föld s a legnagyobb bizonytalanságban tengette életét egyik napról a másikra.

Ma azonban már másként áll a dolog. A társadalomba visszatért a normális vérkeringés, ma ismét drága az emberélet s az emberi verejtek gyümölcse; a tulajdon. A esendőr ismét a törvény biztos talaján mozog, erejét es idejét nyugodtan szentelheti ismét hivatásának. A társadalom élete is visszazökökett a rendes kerékvágásba, ma egyetlen tisztességes embernek sincs arra szüksége, hogy eltűnéssel, bujkálással mentse az életét. Az eltűnések hátterében tehát ismét a bűnügyi vonatkozást kell keresnünk.

Igaz ugyan, hogy egy-egy eltűnés oka öngyilkosság is lehet. Ez azonban meglehetősen ritka eset, különösen vidéken. Ha figyelemmel kísérte valaki az öngyilkosságokra vonatkozó híradásokat, világosan látja az életunt emberek különös lelki állapotát. Ezek a szerencsétlen emberek ugyanis leszámoltak az élettel, de arra csak igen szorványosan képesek, hogy egyszerűen, nyomtalanul eltűnjenek. Mindegyiknek van valami mondanivalója, amit levélben hátrahagy es öngyilkossága helyét a túlnyomó százalék úgy választja meg, hogy ne legyen távol az emberektől. Ez talán a tudat alatt működő életösztön munkája, amely segítséget akar tudni a közelben, ha az öngyilkosság esetleg nem sikerülne. Némely öngyilkosjelölt meg egyenesen úgy gondolkozik, hogy ha már az életét szürke ismeretlenségben volt kénytelen átvergődni, legalább a halálát vegyék tudomásul az emberek.

A nyomtalan eltűnések mögött tehát csaknem kivétel nélkül bűncselekményt kell keresni. Különben az

„eltűnés” fogalmának a esendőr szótárában szerepelnie egyáltalában nem is szabad. Egy ember nem válik csak úgy levegővé, amit többé megtalálni nem lehet. Ha „eltűnik” valaki az őrsünk kötetéből, az is csak van valahol, addig kell tehát keresnünk, amíg rátalálunk, akár élő, akár holt állapotban.

A személyi ismereteink tehát jóformán soha sem lehetnek elég tágak. Körletünk lakosságát alaposan kell ismernünk, lehetőleg az egyes családok belső viszonyaival együtt. Ebben segítségünkre vannak a pletykára éhes „szomszédasszonyok”, csak győzzük őket hallgatni. Természetesen anélkül, hogy véleményyt nyilvánítanánk bárkiről, vagy bármiről, aki, vagy ami éppen szönyegre kerül. Minél szélesebbek ez irányú ismereteink, annál könnyebben tudjuk ellenőrizni a valóságos es az állítólagos eltűnéseket.

Es egy-egy olyan esetben, amikor valamelyik család egyik tagját nem látjuk, ne sajnáljuk a fáradságot: megkérdezzük vagy ügyesen megkérdeztetni, hogy hova ment. S ha azt a választ kapjuk, hogy valahova más határba ment munkára vagy rokonlátoga óba, arra se sajnáljuk a fáradságot, hogy egy szolgálati jegyet küldjünk az illetékes őrsparancsnoksághoz s így meggyőződjünk az illető hollétééről. Erre természetesen csakis oly esetekben van szükség, ahol az elutazás, munkára való eltávozás vagy egyéb címen bemandott eltűnés az illető egyén vagy család életkörülményeivel nem vág össze. Ezt már a esendőrnek kell ösztönösen megéreznie.

Egyébként a legtöbb esetben a lakosság maga jön a esendőr segítségére. Az emberek éles szemmel lesik egymás házatáját s a legkisebb gyanus körülményt is észreveszik. A sugdosás természetesen kiszinezi a dolgokat, de mindenestre nagyon alkalmas arra, hogy a esendőr figyelmét valamire felhívja.

Azt azonban hangsúlyozni kell, hogy semminemű eltűnést tudomásul venni s afölött napirendre térni nem szabad. Még akkor sem, ha semmiféle jele nyoma sincsen bűncselekménynek. A lakosság megteheti azt, hogy egy ideig tartó sugdosás után napirendre tér az eltűnés felett, a esendőr azonban ezzel kötelességmulasztást követne el.

A gösfai anyagyilkosság nyomozásából még egy tanulságot szűrhetünk le. Nevezetesen azt hogy a esendőrnek módjában van a gyanúsítottá különböző módokon is hatást gyakorolni, hogy az beismerje a bűncselekményt anélkül, hogy a esendőr a Cs—1. Utasítás 112. §-ában tiltott módszerek valamelyikéhez folyamodna.

Ehhez azonban jó emberismerőnek kell lenni. Egyik emberre a vallásossága, másakra a szülői iránt való szeretete, ismét másra a büszkesége ügyes érintésével lehet hatást gyakorolni. Utasításunk egyáltalában nem tiltja azt, hogy a gyanúsítottak érzelmeire, vagy értelmére való ráhatással őket bűnük beismerésére bírja a esendőr. Ha egy konokul tagadó gyanúsítottnak szeme elé tárjuk az ellene bizonyító adatokat es megmagyarázzuk neki, hogy megátalkodott tagadásával csak önmagának árt s a büntetését csak súlyosabbá teszi, senki sem mondhatja ránt azt, hogy tiltott úton jutottunk a beismeréshez. Azt az eljárást sem lehet szabálytalannak minősíteni, ha egy büszkeségéről es önértékes mivoltáról ismert embernek szemébe vágjuk, hogy a bűncselekményt volt bátorsága elkövetni, de a következmények elől már gyáván megfutamodik. Sem pedig azt, ha — mint ebben az esetben — az anya meggyilkolásával gyanúsított lelkiismeretét a szülők iránt kötelező szeretet es tisztelet ügyes felemlítésével es megvilágításával rendítjük meg s bírjuk rá a beismerésre. Hiszen ezzel lényegében kétszeresen jó eredményt érünk el: megtörjük es magához terítjük az eldurvult, konok lelket s eljűk a szorosan vett esendőri kötelesség célját, a beismerésen alapuló teljes felderítését egy bűncselekménynek.

A gösfai anyagyilkosságnak es nyomozásának története a következő:

Kuntár János 2. oszt. tiszthelyettes 1924 április 3-án az egervári őrs parancsnoki minőségében rendes szolgálatban állott. Gösfai községben Kaposi József községi bírótól beszélgetés közben, mintegy mellékesen megballotta, hogy Bános Józsefné, szül. Hajgató Mária gösfai lakos március 27-én, tehát egy héttel azelőtt eltűnt a lakásáról s azóta mit sem tudnak róla.

A lakosság körében az az általános vélemény alakult ki, hogy az asszony öngyilkos lett. Több gösfai ember bizonyította, hogy ilyen szándékai voltak, mert Lajos nevű 21 éves fia rosszul bánt vele és több ízben hangoztatta is, hogy emiatt öngyilkos lesz. Fia pedig azért haragudott rá, mert egy özvegy emberrel szerelmi viszonyt folytatott. Férje ugyanis 8—10 év előtt kiment Amerikába. Volt egy 18 éves leánya is: Emerencia, aki anyja botrányos életmódját természetesen szintén rossz szemmel nézte.

Bános Lajost és Emerenciát hiába kérdezte Kuntár tiszthelyettes anyjuk holléte felől. Egybehangzóan azt adták elő, hogy az eltűnés napjának reggelén mindketten kimentek a szőlőbe dolgozni, anyjukat ott-hagyva. Estefelé tértek haza s anyjuk akkor már nem volt otthon. Ennek a körülménynek nem tulajdonítottak különösebb jelentőséget, mert anyjuk majd minden este eljárt a szeretőjéhez s minden ruháját, egyetlen pár cipőjét a rendes helyén találva, még azt sem találták különösnek, hogy anyjuk másnap sem jött haza. Meg szokott történni, hogy szeretőjével a szőlőhegybeli boros pincében mulat. Mikor azután teltek a napok s anyjuk nem jött haza, érdeklődni kezdtek utána a faluban, de nem tudták a nyomára akadni. Bizonyára öngyilkos lett valahol, jól elbujva az emberek szeme elől.

A fiu és leány a lehető legtermészetesebb modorban adta elő mindezeket, nem volt a viselkedésükben a legesekélyebb gyanus momentum sem. Sőt arra kérték a járőrt, hogy kutassa át a házat, mert ők mindenféle gyanúsítgatásnak elejét akarják venni.

A kutatás eredményt nem hozott. Kuntár tiszthelyettesnek azonban éppen ez a nagy szolgálatkészség tünt fel, ezt gyanusnak találta. Egyelőre azonban nem tehetett ellenük semmit, szabadon hagyta őket, de megbízható emberekkel minden lépésüket figyeltette. És azt kezdte kutatni, hogy az eltűnt anya és gyermekei között részleteiben is milyen volt a viszony.

Hát az az élet, amit ez a három ember egy fedél alatt folytatott, valóságos pokol volt. Az anya nem akart lemondani szerelméről, a gyerekei pedig szegényükben nagyon rosszul bántak vele. A fia egy ízben földre teperte és egy sodrófával agyon akarta ütni. Ezt azonban egy Farkas Józsefné gösfai asszony segítségkiabálása megakadályozta. Azt is megpróbálta a fia, hogy önmagát nagykorúsítatva, anyját gondnokság alá helyezze, mert a vagyont feltette tőle s az asszony különben is sokszor hangoztatta, hogy fiát elzavarja a háztól.

Anyá és gyerekek között tehát a legteljesebb erkölcsi ellentét és anyagi érdekellentét, egyszóval a legmélyebb ellenségeskedés állott fenn. És Kuntár tiszthelyettes ezek után kételkedve fogadta az öngyilkosságra vonatkozó híreszteléseket.

Kerestette és kereste a hullát a falu határában és a szélesebb körű nyomozás elrendelését is kérte.

Teltek a napok, sőt a hetek is és a keresés nem vezetett eredményre. Bánosné úgy eltűnt, mint ha a föld feneketlen mélységbe nyelte volna el.

Végre április 21-én, húsvét hétfőjén 10 óra tájban az egyik bizalmi egyén bejelentette az őrsön, hogy gösfai gyermekek ibolyaszedés közben megtalálták az eltűnt asszony hulláját. A Sárvízpatokban fekszik meztelenül. E bejelentés után rövidesen Bános Lajos is megjelent az őrsön és bejelentette, hogy anyját megtalálták. A legkisebb zavar, meglepődöttség, vagy határozatlanság sem látszott rajta.

A hulla a Sárvízpatok bokrai között feküdt. A kiálló testrészeket vastagon borította az iszap s így Kuntár tiszthelyettes kétségtelennek tartotta, hogy csak rövid idővel ezelőtt kerülhetett arra a helyre, ahol megtalálták. Sem a hullán, sem pedig a megtalálás helyén bűncselekményre valló nyomokat nem talált a járőr. Kuntár tiszthelyettes jelentésére a járásbíró és a járási körorvos kiszállott a helyszínére. A körorvos megállapította, hogy a halált fojtogatás okozta. A hulla nyelve ugyanis a fogak előtt lógott ki a szájából s a gyomorban egyáltalában nem volt viz, holott az élve vízbe került ember gyomra megtelik vízzel. A halántékon véraláfutásos foltokat, a nyakon pedig fojtogatás okozta barázdát talált a boncoló bizottság.

Az, hogy az asszony nem követett el öngyilkosságot és az eltűnése bűncselekménnyel áll kapcsolatban, kétségtelessé vált.

Tekintettel arra, hogy a bűncselekmény gyanúja mindeztől kizárólag Bános Lajossal és Emerenciával kapcsolatban merült fel, Kuntár tiszthelyettes azonnal őrizetbe vette őket.

Konokul tagadott mindkettő. Semmiféle tárgyi bizonyítékot találni ellenük nem lehetett. A község lakossága egyöntetűen a pártjukra állott, senki sem hitt bűnös voltukban s az ilyen közhangulat hatása alatt természetesen még azok is elzárkóztak a nyomozás támogatásától, akik gyanusnak találták a dolgot, sőt gyanus körülmények tudatában is voltak.

Nem akarta hinni Kuntár tiszthelyettes, hogy a szomszédságból valamit ki ne lehessen ugratni s így újból elővette a szomszédasszonyokat.

Igy jutott hozzá az első és egyetlen olyan nyomhoz, amely a megölt asszony gyermekeinek bűnössége mellett szólt.

Farkas Józsefné kibökte nagy keservesen, hogy március hó 28-án, az asszony eltűnése utáni napon kereste a lakásán Bánosné, Leánya, Emerencia mondotta meg neki, hogy anyja eltűnt hazulról. Farkasnének feltűnt, hogy Emerencia a szoba padlóját sikálta és a falat meszelte. A szárogató kötélén pedig kimosott ágyhuzat száradt. Erről azonban senkinek sem mert szólni, mert látta, hogy az egész falu a gyerekek pártján van, félt, hogy erősen letorkolják, vagy még nagyobb baja is lesz, ha a gyanúját elöadja. De most, hogy a tiszthelyettes úr ilyen határozottan és bátran kutatja az ügyet, megmondja azt, amit látott.

Farkasnének ezzel láthatólag nagy kő esett le a szívéből, de nem kevésbé nagy a Kuntár tiszthelyetteséről is. Erőt kapott a konokul tagadó és a körülmények által védett gyanúsítottak elleni küzdelemre. További kutatása azonban pozitív eredménnyel nem járt.

Meg kellett tehát próbálkoznia azzal, hogy a gyanúsítottak gyenge oldalát kitapogatva, megtörje a konokságukat.

A renekebb, gyengébb és kevésbé megátalkodottabb már neméni fogva, de máskülönben is a leány volt.

Emerencia tehát belekerült a kérdések és jóakarató, enyhe feddéses forgatagába. A többnapos őrizet és bizonytalanság különben is megtörte a leány tettettett közömbösségét és nyugalmát. Felelem és megriadtság vett rajta erőt. Kuntár tiszthelyettes feltárta előtte az anyagyilkosság bűnének borzalmas voltát, felesgázta benne a lelkiismeret kétségbeesését és feltárta előtte a megtérés egyedüli útját: a töredelmes bűnbánatot és bűnhődést. Senki sem mondhatja, hogy ez kicsikart beismerés, mert a tiszthelyettes minden szava igazságot tartalmazott s ha nem lett volna bűnös a leány, e szavak hatástalanul pattantak volna vissza a lelkeről, mint borsó a falról. Talán azt mondja valaki, hogy a pap dolga így beszélni s hát ebben igaza van. De az is igaz, hogy egy jó esendőnek adott helyzetben még ahhoz is kell értenie, hogy jó pap legyen. Ember, aki az ember-társa gyöngéjét kitapogatja, a helyes útra rávezeti és ezzel emberi és esendői kötelességének is eleget tesz.

Amikor pedig mindezeket felelő Kuntár tiszthelyettes a leány szeme elé tárta az ellenük bizonyító adatokat, köztük Farkasné előadását a padlószúrolásról, felmeszelésről és a kimosott ágyneműről, és hozzátette, hogy Budapesten van egy vegyi intézet, ahol a legtragyogóbbra mosott ágyneműben is kimutatják az ember-venyomát, Emerencia sírvafakadt és töredelmes beismerő vallomást tett.

Előadása szerint március 27-én 21 óra tájban tért haza a szőlőből. Lajos bátyja az asztalnál kenyéret evett, anyja pedig részegen feküdt az ágyon és aludt. Lajos magából kikelve, káromkodott és kijelentette, hogy ezt a szegényt tovább nem bírja, anyjuknak ma este meg kell halnia. Emerencia megijedt és sírva fakadt, de bátyja unszolására lefogta anyjának a száját, Lajos pedig a kenyérvágókés fokával néhányat a fejére vágott, majd egy rongydarabbal addig szorongatta a torkát, amíg az anyja meghalt. Emerencia halálra rémülve szaladt a szomszédba, Némethékhez, ahonnan csak egy fél óra múltán mert hazatérni. Lajos az assz-

talánál ülve kenyerezett, anyja holtteste azonban már nem volt benn a szobában. Amikor utána kerdezősködött, Lajos azt válaszolta, hogy nem kell neki mindent tudnia.

Emerencia rendbehozta az ágyat s amikor látta, hogy a fojtogatás alatt anyja orra vére eleredvén, a duzna és párna huzata és egy hálókabát véres lett, azokat másnap kimosta s a padlón sarat (szerinte a veritől származott) vevén észre, azt felsikálta s a falra freccsent véresöppeket is átmeszezte. Hogy anyja holttestével mit csinált Lajos, ezt Emerencia nem tudta.

Ezek után Kuntár tiszthelyettes Bános Lajost és Emerenciát a lakásukra kicérte. Lajost az ajtó elé állította, Emerenciával pedig előszedette a kimosott ágyruhát és reklit. Lajos nem tudott elfojtani egy mély sóhajtatást és elfehéredett. A konok legény megremegett a veszély közelségének láttára.

A községhezán azután sorkerült Bános Lajos kikérdezése. Még mindig konokul hallgatva fogadta Kuntár tiszthelyettes szavait, amelyekkel az a bűnössége mellett szóló bizonyítékokat eléje tárta. Hosszas töprengésbe került, amíg megszólalt, most már a beismerés hangján.

— *Ehesanyámat egyedül én fojtottam meg, — szolt. És elmonotta a borzalmas éjszaka történetét. Amikor a szonariorgó estén hazaerkezett, anyját agybontás közben találta. Összekaptak s anyja kitasította őt a házból. Erre nekigrott az anyjának, földreterpette és addig szorongatta a torkát, amíg éret volt benne.*

A holttestet felvitte a pajta padlására és a széna alá rejtette. A szoba padlóján vertőcsát találva, azt el-soprúzte, közben azonban a fal sáros lett. A duniakodás közben földre hullott ágynemű pedig anyjának orra véretől véres lett.

Amikor Emerencia hazatért, már az ajtóból kérdezte, hogy otthon van-e az anyja s amikor hallotta, hogy nincs otthon, átment egy fél órára a szomszédos Nemethékhez. Majd hazatérve, újra anyja után érdeklődött.

Lajos azonban nem adott erre a kérdésre felvilágosító választ. Kiadta a parancsot nővérének, hogy a véres ágyneműről ne szójon senkinek s ha valaki anyjuk után érdeklődik, mondja azt, hogy eltűnt hazulról.

A hulla április 2-ig feküdt a padláson. Akkor jött egy borús, esős, sötét éjszaka s a fiú kivitte az anyja hulláját a Sárvizpatakba, elrejtve azt a nádasban. Akkor 2 méteres víz volt azon a helyen, a hulla tehát lassankint továbbssodródva, a víz apadása során került arra a helyre, ahol megtalálták. Ez a magyarázata annak, hogy a vízből kiálló testrészeket iszap fődte.

Emerencia és Lajos előadása között tehát elég erős ellentétek mutatkoztak.

Ez azonban mindössze azért történt, mert Emerencia félt a bátyjától, aki ráparancsolt, hogy ha kipattan a dolog, akkor úgy vanjon, hogy ő is részes a dologban. Közben azonban — ügyiátszik — Lajos jobb belátásra jutott és váhata a levest, amit maga főzött magának.

Arról is meggyőződött Kuntár tiszthelyettes, próba útján, hogy Bános Lajos igen erős legény volt, aki képes volt egy jól megtermett embert is félkarral felvinni a létrán és nagyobb távolságra is elcipelni. Egyáltalában az egész bűncselekmény lefolyását nyomrölynyomra végigjárta Kuntár tiszthelyettes s a nyomozást befejezte.

A főtárgyalás során elismerőleg emelte ki a bíróság, hogy a vádlott kísérletet sem tett arra a szokásos kibúvársra, hogy beismerését a csendőrség előtt kényszer hatása alatt tette meg.

A jögerős ítélet Bános Lajost 15 évi fegyházbüntetéssel sújtotta.

Kit az ég hiúnak teremtett, nem arra való, hogy magának magasabb vagy távolabb fekvő célokot tűzzön ki. A hiúság szüntelen kielégítés után vágyódik, neki minden szavára taps, minden tettéért dicséret, minden pillanatban magasztalók kellenek s magasabb célok kivívása csak azoknak adatik jutalmul, kik mindezeket nélkülözni tudják.

Eötvös.

CSENDŐR LEKSZIKON

Olvasóinknak hozzánk intézett kérdéseire eddig kizárólag a Szerkesztői Üzenetekben válaszoltunk. Miután a hozzánk intézett kérdések között sok olyan természetű is van, amelyre adott válaszuk esetleg másokat is érdekelhet, az ilyen kérdésekre ezentúl ebben a rovatban fogunk válaszolni s félreértések elkerülése végett magát a kérdést is közölni fogjuk, remélve, hogy ezáltal jó szolgálatot teszünk olvasóinknak. A Szerkesztői üzenetekben csak olyan kérdésekre fogunk válaszolni, amelyek a kérdezőn kívül mást nem érdekelnek.

1. Kérdés. *Kérem a Csendőrségi Lapokban a tulajdon, birtok és birtalat fogalmának rövid ismertetését közölni.* A. Budapest.

Válasz: Szladits magánjog szerint: *Tulajdonjog.* Teljes és kizárólagos jogi hatalom a dolog felett. A tulajdonos mindent tehet a dologgal, amit a törvény nem tilt és amire mások vele szemben jogot nem szereztek. Így különösen a dolgot birhatja, használhatja, gyümölcsöztetheti, elidegenítheti, megsemmisítheti, megterhelheti és másokat mindebből kizárhat. Tulajdon keletkezésének elengedhetetlen feltétele, hogy azt alkalmas jogcímen szerezzük meg. Ingó dolgok tulajdonát megszerezhetjük: 1. átadás, 2. öröklés, 3. uratlan dolgok elsajátítása, 4. találás, kincslelet, 5. gyümölcszedés, 6. egyesülés, átalakítás, 7. elbirtokias útján. Ingatlan dolgok tulajdonát megszerezhetjük: A) telekkönyvezett ingatlanokét: 1. telekkönyvi bejegyzéssel, 2. örökléssel, 3. elbirtoklással. B) nem telekkönyvezett ingatlanokét ép oly módon, mint az ingó dolgokét. A tulajdon tehát *jogi uralom.*

Birtok. Az az állapot, amidőn valaki (a birtokos) valamely dolgot a maga számára ténylegesen hatalmában tart, anélkül, hogy kutatnók: joga van-e ehhez, vagy sem. Birtokomban van azonban nemcsak az, amit kezemben, vagy közvetlen őrizetemben tartok, hanem mindaz, amivel tényleg rendelkezhetem: akár úgy, hogy a nevemben más őrzi (birtalja), akár úgy, hogy bár nem őrzi senki, de bármikor hatalmamba, őrizetembe vehetem. Megkülönböztetünk törvényes, törvénytelen, jó- és rosszhiszemű birtokost.

Birtalat. A dolog felett való tényleges hatalom, melyet más nevében és más számára gyakorolunk. A birtok és birtalat tehát *tényleges állapot.*

2. Kérdés. *Mi az értelme a „politikai bűncselekmény” elnevezésnek s mi a gyakorlati jelentősége?*

Válasz. A politikai bűncselekmény fogalmának csak a nemzetközi jogban van jelentősége. Az egyes államok közt a büntettek kölcsönös kiadásáról kötött szerződések egyik pontja ugyanis rendszerint az, hogy a politikai bűncselekmények elkövetői nem esnek kiadásra. Ezekben a szerződésekben a politikai bűncselekmény elnevezés jelenti a tetségsértést, a király, a királyi ház tagjainak bantalmazását és a király megsértését, a hűtlenséget, a lázadást, a hatóságok, az országgyűlés tagjai és a hatóságok közegek ellen elkövetett eroszakot, az alkotmány, a törvény és a hatóság ellen való izgatást, a választójog ellen elkövetett bűncselekményeket, valamint az anami és tarsadami rend hatalyosabb védelméről szóló törvény rendelkezéseinek megsértését. A kiadási szerződések továbbá politikai bűncselekménynek tekintenek minden olyan bűncselekményt is, amely a fentiek szerint politikainak nevezett bűncselekmények elkövetésével összefügg.

Hogy az egyes államok azokat a büntetéseket, akik a másik állam belső igazgatási rendje, állami intézményei és uralmi rendszere ellen követnek el bűncselekményeket, egymásnak megbüntetés végett nem adják ki, annak oka az a megfontolás, hogy az, aki a másik államnak ellensége és felforgató eleme, az nekem barátom lehet. Ebből természetesen nem következik az, hogy az illető állam a maga területén az államellenes bűncselekmények elkövetőit, a tarsadalmi rend felforgatóit a legkérlelhetlenebbül ne üldözze. *Törvényeink nem is ismerik a politikai bűncselekmény fogalmát.* Ez az elnevezés ugyanis azt akarja

mondani, hogy a büncselekményt politikai okból követték el. A magyar büntetőtörvény azonban nem törődik a büncselekmény indító okaival, hanem azokat az indító okra való tekintet nélkül bünteti. Nagyon helyes elve ez a törvénynek, hiszen a lélek mélyén rejlő indító okok vizsgálata nehéz, sokszor majdnem lehetetlen. Ez különben is csak az ítélő bíróság feladata lehet, ha módjában van olyan adatokat mérlegelni, amelyekből az indító okra alapos következtetés vonható, hogy a törvényt szabta határon belül a büntetést igazságos mértékben állapítsa meg.

A közéletben mégis gyakran halljuk a politikai büntetés, a politikai büncselekmény fogalmát emlegetni; különösen a napisajtóban jelennek meg gyakran olyan cikkek, amelyek egyes büntetéseket cselekményeit mint a politikai harcok megnyilvánulását tüntetik fel. Helytelen dolog ez, mert a közvéleményt félrevezetik a büncselekmények jelentősége tekintetében és meghamisítják a törvény szellemét. Nyilvánvaló ugyanis, hogy ezzel az elnevezéssel az elkövetett büncselekményt bizonyos erkölcsi disszidens akarják észrevétlenül felruházni s ezzel a büntetéseket iránt rokonszenvet akarnak kelteni. Különösen megfigyelhetjük ezt a jelenséget az ország területéről megszökött s külföldön Magyarország ellen rágalmakat szóró bolsevista és más lázadók bűntetteivel kapcsolatosan. Eltekintve attól, hogy az ilyen államellenes büncselekmények elkövetői (hivatásos agitátorok, az ellenség zsoldjában álló felforgatók és demagógok) is a legtöbbször kifejezetten anyagi érdekből térnek a büncselekmények mezejére, a dolog megítélésénél az a fontos, hogy a Btk. nem politikai érdekeket védelmez. Nem azért bünteti a törvény az izgatót, mert sérti a kormány politikáját. *A Btk. a társadalom állandó értékű javait védelmezi.* A politikában pedig gyakran csak napok szerint változó pártérdeknek vannak. A Btk. az állam fennmaradását biztosító alkotmányt, a társadalom erkölcsi talapzatát, a tulajdont, a házasságot, a nemzet vezérszerepét, a nemzet becsületét, a törvényes tekintélyt és a törvény kötelező erejét védi. Az a büntettes, aki ezek ellen az intézmények és társadalmi javak ellen visel hadjáratot, azok ellen ellenszenvet, gyűlöletet kelt, azok alá dinamitot akar elhelyezni, az nem politikai, nem politikai büntettes, hanem közönséges, veszedelmes gonosztevő, akit a törvény egész súlyával kell ártalmatlanná tenni. A sajtó célzatos elnevezései folytán ezek az elemek előszeretettel nevezik magukat a letartóztató intézetekben „politikai foglyok”-nak, holott veszedelmességüket és romlottságukat illetőleg messze elhagyják azt a tolvajt, aki tán éhségében lopásra vetemedett a piacon. Az ilyen ember lángra akarja lobbantani az állami rend épületét, az ilyen ember mindnyájunk nyugalmanak elrablója, a békés haladásnak és annak ellensége, hogy a becsületes munka gyümölcsét békén élvezhessék az állam polgárai.

Politikai büncselekmény tehát nincsen s ilyen alapon megkülönböztetéseket tenni senki sem jogosult. Igaz, hogy a fent elősorolt büncselekmények egy részét államfogházzal bünteti a törvény, amely a szabadságvesztésbüntetésnek legenyhébb neme s „tisztos örizelet” jelent. A nyomozó eljárásban azonban ennek akkor sincs gyakorlati jelentősége, ha az ilyen gyanúsítottat le kell tartóztatni, mert az előzetes letartóztatásra és a vizsgálati fogságra nincs államfogház.

3. Kérdés. *A férj és feleség egymástól különválva élnek, de házasságuk érvényben van. Az anyánál van a házaspárnak tíz éves leánygyermek, míg az apa egy messzeeső községben vadházasságra lépett egy másik nővel s törvényes feleségéről meg gyermekéről tudni sem akar. A hatóságnak tudomására jut az, hogy a leánygyermeken egy férfi, kinek házában a kisleány időnként megfordult, nemi közösülést hajtott végre. Megindul a nyomozás, de az anya mindjárt kijelenti, hogy a maga részéről nem tesz feljelentést. Erre a hatóság felkutatja az apát s mint a gyermek magánindítvány megtételére jogosult törvényes képviselőjét, nyi-*

latkozattételre hívja fel. Az apa kijelenti, hogy az erőszakos nemi közösülés büntetével gyanúsított egyén megbüntetését nem kívánja. Törvénytörő magánindítvány híján mit teyen most a hatóság? Abba kell-e hagyni a nyomozást?

Válasz. Semmiestre sem. Az általános jogérzetbe ütköznék az, ha a nyomozó hatóság megelégednék az-
zal, hogy a züllött családi viszonyok között élő gyermek sérelmére elkövetett gyalázatos cselekmény megtorlását ezzel megakadályozva látná és martalékul dobná a gyermeket hasonló gaztettnek. A teendő az hogy a tényállást haladéktalanul tudomására kell hozni a gyermek lakhelye szerint illetékes gyámhatóságnak. Ez törvénytörő köteletségénél fogva azonnal intézkedik, hogy az atya megfosztassék atyai hatalmától, minthogy vétett gyermeke erkölcsi érdekei ellen. A kirendelt gyám vagy ügvgondnok fog tenni derrendszerű magánindítványt, amelynek alapján a bűnvádi eljárást le lehet folytatni.

HIREK

Jeles eredménnyel vizsgázott tiszthelyettesek és próba-csendőrök. A *salgótarjáni csendőriskola továbbképző tanfolyamában* múlt évi november hó 5-én és 6-án jeles eredménnyel vizsgáztak a következő tiszthelyettesek: Csór Mihály 3. oszt. (bpesti I. cs. oszt. parság), Szabó Mózes 3. oszt. (bpesti I. cs. oszt. parság), vitéz Máté Tivadar 2. oszt. (szolnoki cs. oszt. parság), Juhász Imre 3. oszt. (bpesti II. cs. oszt. parság), Mészáros Gyula 2. oszt. (balassagyarmati cs. oszt. parság) és Tatár Gergely 2. oszt. (bpesti I. cs. oszt. parság) tiszthelyettesek.

A *csurgói csendőriskolában* múlt évi október hó 8-án igen szorgalmasak voltak s igen jó magaviselet mellett jelesen vizsgáztak: Dávid Sándor (bpesti II. cs. oszt. parság), Hollósi Mihály (bpesti I. cs. oszt. parság), Kelemen Ferenc (balassagyarmati cs. oszt. parság), Vidra József (balassagyarmati cs. oszt. parság), Gauder Henrik (szolnoki cs. oszt. parság).

A M. Kir. Pénzügyigazgatóság részéről a hűzés felügyeletére és ellenőrzésére megjelent **Csornyai Kálmán m. kir. pénzügyőri számv. főtanácsos ur** és a megjelent **tornai Várady Géza cs. és kir. kamarás ur** ellenőrzése mellett f. évi jan. 8-án d. u. 4 órakor a

MÁRER EGYENRUHÁZATI INTÉZET

BUDAPEST, VIII., BAROSS-TÉR 6.

által rendezett **TÁRGYSORSJÁTÉKON** a következő hűzések ejtettek meg:

Utításkát nyert: B. 1091, B. 1882.

Töltő-tollat nyert: A. 0363, A. 0388, A. 0557, B. 1148, A. 0273, B. 1008, A. 0881, B. 1060, B. 1458, B. 1003.

Ébresztőórát nyert: A. 0219, A. 0901, A. 0580, A. 0274, A. 0333, B. 1154, A. 0854, B. 1397, A. 0823, B. 1171.

Nikkel zsebórát nyert: A. 0295, B. 1112, A. 0314, B. 1017, B. 1414, B. 1475, A. 0138, A. 0598, B. 1100, B. 1273.

Ezüst zsebórát nyert: A. 0005, B. 1276, A. 0882, A. 0054, A. 0420.

Arany pecsétgyűrűt nyert: B. 1360, A. 0804.

Duplafedelű arany zsebórát nyert: A. 0172, számu sorsjegy.

Nyertesek 6 héten belül jelentkezzenek!!

Alapítva 1874.

Telefon:

József 8-61 sz.

ZELINKA KARDGYÁR
BUDAPEST, IX. KER., ÜLLŐI-ÚT 55. SZÁM.
A MAGY. KIR. CSENDŐRSÉG SZÁLLÍTÓJA.

Kardukkezelést és egyéb javításokat elvállalunk.

párság), Nagy János (balassagyarmati es. oszt. párság), Darányi János (balassagyarmati es. oszt. párság), Pápai Béla (bpesti I. es. oszt. párság) és Feres Lajos (bpesti I. es. oszt. párság) próbacsendőrök.

Megtámadott esendő. Anca Mihály esendőt, ki Reesken múlt évi december 24-én szolgálaton kívül Stern Miksa dohányárustól dohányt követelve a bezárt kapun dörömbölt, összeverődött legények a dohányárus felhívására és biztatására megtámadták és kapával fejbeverték. Sérülésébe folyó hó 1-én Miskolcon a honvéd és közrendészeti kórházban belehalt. Megtámadtatása alkalmával kardjával védekezett és Pócs Imre reeski lakost fején könnyebben megsebesítette. A támadásban résztvevő reeski lakosokat és Stern Miksát, mint felbujtót, az órs elfogta és az egri kir. ügyészségnek átadta.

A csendőrség tagjainak belépése a **Közalkalmazottak Országos Gazdasági Szövetkezetébe** Tudvalevő dolog, hogy a nehéz gazdasági viszonyok súlya elsősorban a közalkalmazottak, a szűkreszabott havi fizetésből élő emberek vállaira nehezedik, mert az illetékeknek a drágaság arányában való felemelését az ország pénzügyi helyzete még nem engedi meg. Még a legszükségesebb életszükségleti cikkek beszerzése is nagy gondot okoz, különösen családos embereknek s bizony egyre több és több, azelőtt nélkülözhetetlennek tartott cikkel kellett az utóbbi évek során a „luxuscikkek“ közé sorolnunk. Az állami alkalmazottaknak ez a nehéz helyzete arra indította a közalkalmazottakat, hogy egy gazdasági szövetkezet keretében tömörüljenek, hogy így a tömegszervezet előnyeit kihasználva, utnista alapon kíséreljék meg a beszerzési nehézségek csökkentését. Ez a gondolat keltette életre a **Közalkalmazottak Országos Gazdasági Szövetkezetét**. Az eredetileg tisztán polgári intézmény már rövid fennállása után olyan figyelemreméltó eredményt produkált, hogy a honvédelmi miniszter úr a Honvéd Nyugdíjjárulék-alap igazgatótanácsának javaslatára az intézménnyel szerződést kötött, miáltal a Honvéd Nyugdíjjárulék-alap összes tagjai (tényleges és nyugállományú havidíjasok, altisztek és ezek családtagjai, illetve hátramaradtjai) harmincezer darab három aranykoronás illetéssel a K. O. G. Sz. tagjai sorába léptek. Belügyminiszter úr öngyerméltósága a szövetkezetnyújtotta előnyökben a csend-

őrség tagjait is részesíteni óhajtván, az üzletrészek megváltása céljára harmincezer koronát engedélyezett, miáltal a csendőrségnek minden tényleges és nyugállományú tagja, valamint azok hozzátartozói és özvegyei minden külön formailítás nélkül a szövetkezet tagjává váltak és annál vásárolni jogosultak. A szövetkezetet, amelynek kiadott tájékoztatóját mai számunkhoz csatoltuk, a bajtársak szíves figyelmébe ajánljuk.

A Hadviseltek Országos Gazdasági Szövetségének tárgysorsjátéka. A Hadviseltek Országos Gazdasági Szövetsége 1921-ben kezdte meg oly irányú működését, hogy a világháború fáradaiban szerzett betegségekben és fogyatékoságokban szenvedő, — de rokkantná nem nyilvánított — már a közel jövőben gondozás alá kerülő tagjai öregkori ellátását biztosító üdülőházat létesítsen. A szövetség kitűzött egyéb hazafias céljait — állami támogatás igénybevétele nélkül — részben már megvalósította, az üdülőház megvalósításához szükséges anyagiakat azonban megszerezni eddig nem tudta. Minthogy pedig az aggkori úpolásra szoruló hadviseltek ellátása az államnak módjában nem áll, a pénzügyminiszter úr 104.288/1925. IX. P. M. sz. rendeletével megengedte, hogy az építési költségek előteremtésére a Szövetség 500.000 darab 10.000 koronás értékű címlehből álló tárgysorsjátékot rendezhessen.

A m. kir. csendőrség a világháborúban is kivette méltó részét és együtt érez azokkal, akik a nagy küzdelmek színterén vesztették el életüket és egészségüket. Azért a mai sorsjegylázas világban is ajánljuk olvasóink pártfogásába a Szövetség eme akcióját és már csak azért is reméljük a sikert, mert a m. kir. csendőrség tisztikara és legénysége eddig is tevékeny részt vett minden kulturális, hazafias és emberbaráti cél támogatásában. A sorsjegyek a szokásos módon (dohánytőzsdékben stb.) kerülnek kiadásra.

Tánemulatság. A Budapesten állomásozó esendőrtisztikar folyó hó 5-én, a csendőrtisztikar társalgó helyiségeiben szépen sikerült tánemulatságot rendezett, amelyen a csendőrtisztikaron kívül a honvédség köréből is számosan résztvettek. A tánemulatság, amelyen a m. kir. folyamőrség zenekara

Telefon József 9—34.

Telefon József 9—34.

Karl Testvérek

elektrotechnikai és műszaki anyagok raktára.

Rádió készülékek és alkatrészek legolcsóbb forrása.
1 komplett felszerelt készülék antennával együtt: **300.000 K.**
Bpest, IX., Ferenc-körút 44. — Csillár és üvegáru gyári raktár

Világhírű

Styria és Dürkopp kerékpárok

kedvező fizetési feltételek mellett kaphatók.

Kerékpáralkatrészek és gummik
gyári árban.

Schwartz Géza

kerékpárnagykereskedő

Budapest, Német-u 45. József-u. sarok

(Vigázat, sarok üzlet)

A Csendőrségi Lapokban

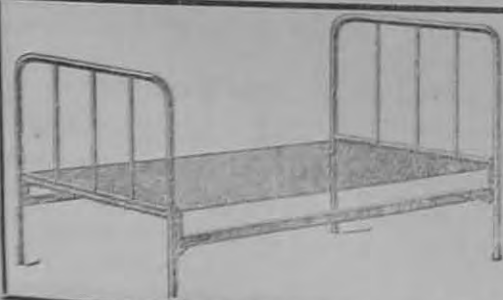
csak olyan teljesen megbízható cégek hirdetésait közöljük, amelyekről olvasóink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, miért is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni szíveskedjenek.

Legelőnyösebben beszerezhető

ÓRÁK Nagy Svájci | Omega, Doxa,
ÉKSZEREK óra-lerakat | etc. zsebórák.
GÁBOR LAJOS órás-ékszerész
Budapest, Lipót-körút 30.

A M. Kir. Csendőrség részére kedvező részletfizetésre is. Készpénzfizetésnél 10% árengedmény.
Az órákért 3 évi jótállást vállalok.

BÚTOR háló, ebédlő, úriszoba,
RUBIN szalon, konyha és előszoba berendezések legolcsóbban ::
ERZSEBET-KÖRÚT 28. (bejárat Wesselényi-utcai oldalon) és Wesselényi-utca 47. szám.

HIKKER GYULA Réz-, vasbútor-, sodronybetét- és gyermekkocsi gyára

Réz- és vasbútorok, valamint gyermekkocsik szakszerű javítását, fényezését és csiszolását elvállalom

Telefon:
Gyár
József 124-12.

Mintaraktár:

Budapest, VII., Dohány-utca 6.

Telefon:
Mintaraktár
József 61-97.

A Csendőrségi Lapokra hivatkozók 5% engedményben részesülnek.

működött közre, a legjobb hangulatban a reggeli órákig tartott. A tervek szerint a csendőrtiszti társalgó vezetősége a táncmulatságot meg fogja ismételni, amit annak idején előzetesen közölni fogunk.

A m. kir. Országos Tiszti Tudományos és Kaszinó Egyesület bálja. Folyó hó 16-án rendezti a Tisztikaszinó bálját saját palotájának összes termében. A bálon, amely 21 órakor kezdődik, a legmagasabb körök is részt vesznek. Jegyek névre szóló borítékos meghívó előmutatása mellett válthatók a Tisztikaszinó teremében és az esti pénztárnál. Személyjegy 30.000 K. A meghívók igénylésére vonatkozólag lapunk múlt évi 24. számában tájékoztattuk olvasóinkat.

Helyreigazítás. Múlt évi 23. számunk hirrovatában közölt fegyverhasználatok között Bulovszki Lajos és Eseri Lajos csendőröket tévesen turai őrsbelieknek irtuk. Nevezettek kartali őrsbeliek.

Házasság. Zékány Zoltán Endre VII. számú csendőrkerületbeli főhadnagy és Jeney Sára Mária Amália úrnő Vilányban házasságot kötött.

Elhaltak. A szolnoki csendőr gazdasági hivatal állománybeli *Schweighardt* Antal 3. oszt. gazdasági tiszthelyettes a budapesti 2. számú honvéd és közrendészeti kórházban múlt hó 26-án, 19 órakor meghalt. Múlt évi szeptember hó 12-én tévedésből marólúgot ivott és súlyos bél- és gyomorsérüléseket szenvedett. Bajával október 31-éig a szolnoki kórházban, majd november 7-től a budapesti 2. számú honvéd és közrendészeti kórházban állott gyógykezelés alatt. Temetése múlt hó 29-én, 14 órakor ment végbe a budapesti 1. számú honvéd és közrendészeti kórház halottas házából. A szolnoki csendőrosztály tisztikara és legénysége szép koszorút helyezett ravatalára. Irodai teendőit nagy szorgalommal, előjárói megelégedésére látta el, miként azt kerületi parancsnoksági dicséző okirata és nyilvános dicsérete is mutatja. Özvegye és két kiskorú gyermeke gyászolja.

Folyó hó 1-én Székesfehérvárott elhalt *Babcsák* István nyugállományú 1. oszt. tiszthelyettes. Temetése folyó hó 3-án, délután három órakor volt; felesége és két leánya gyászolja. A temetést a székesfehérvári II. számú csendőrkerületi pa-

rancsnokság rendezte; jelen voltak a kerületi parancsnok és az összes Székesfehérvárott állomásozó csendőrtisztek, valamint az összes tényleges és nyugállományú legénység. A csendőriskolától egy diszszakasz vonult ki. *Babcsák* ny. 1. oszt. tiszthelyettes a csendőrségnél 35 évig szolgált és érdemes altiszt volt; nyugállományba a háború első évében ment súlyos idegbajjal.

Kérelmek. *Tusser* István és *V. Pete* Bálint csendőröket *Balla* József Alajos volt remetei (Bereg vm.) őrsparancsnok kérése folytán dr. *Hilbert* Gyula csendőrszázados (Eger) felhívja, hogy 1919. évben Beregszászon és Remetén eltűnt ingóságok visszaszerzése iránt a lépéseket tegyék meg. Bővebb adatokat dr. *Hilbert* Gyula csendőrszázados nyújt.

Pakó László 2. oszt. tiszthelyettes, ki 1918-ban alsójárói járásparancsnokhelyettes volt, kéri *Kubacsek* András erdőbényei őrsbeli csendőr, hogy címét közölje vele.

Kölesönös áthelyezésüket óhajtják: *Séra* Sándor rétsági őrsbeli (balassagyarmati osztály) csendőr a szolnoki osztály, vagy a szegedi kerület területére; *Onodi* József ócsai őrsbeli (budapesti I. osztály) csendőr a bajai osztály bármelyik lovas őrsére; *Kullán* Gyula vállaji őrsbeli (mátészalkai osztály) csendőr a miskolci kerület területére; *Császai* vámosperesi (debreceni osztály) őrsbeli csendőr a miskolci vagy székesfehérvári kerület területére; *Csartán* András bánrévei őrsbeli (miskolci osztály) csendőr a budapesti vagy debreceni kerület területére; *Bujdosó* B. József visegrádi őrsbeli (budapesti I. osztály) csendőr a szolnoki osztály területére; *Indi* József rumi őrsbeli (szombathelyi oszt.) csendőr a zalaegerszégi vagy nagykanizsai osztály területére; *Sári* Ferenc babócsai őrsbeli (esurgói osztály) csendőr a kaposvári osztály területére; *Zsoldos* László alagi őrsbeli (bpesti I. osztály) csendőr a szolnoki vagy a budapesti II. osztály területére; *Kádár* András valkói őrsbeli (budapesti I. osztály) csendőr a gyulai osztály területére; *Major* József villányi őrsbeli (pécsi osztály) csendőr a székesfehérvári osztály területére; *Földvári* István rákoscsabai őrsbeli (budapesti I. osztály) csendőr a szolnoki vagy a budapesti II. osztály területére. Kéri kölesönös áthelyezésüket óhajtó bajtársaikat, hogy címüket velük közöljék.

A Hazai Fatermelő R.-T. bútortermékei a legjobbak!

Báló-, ebédlő-, úri- és leányszoba berendezések gyári árban részletfizetésre kaphatók a

Hazai Fatermelő R.-T. bútortermékében Budapest, VII., Erzsébet-körút 27. sz. alatt.

Telefon: József 145-73

Ugyanott szab. „Xylos” ágyceték ágyba behelyezve 240.000 koronáért kaphatók.

KERÉKPÁROK

(Styria és Premier budapesti vezérképvisellete.)

A híres Continental gummi gyári lerakata

Varrógépek, legjobb gyártmány, grammofonok, hanglemezek, legolcsóbban árusítatnak, részletfizetésre is.

DEMÉNYI ÉS FIA cégnél Budapest, VI., Teréz-körút 4.

Glasz és Eichberg

szi gyártó, nyerges és bőröndös
Budapest, IV., Irányi-utca 18. sz.

Saját készítményű angol priesnyerges.

Verseny- és női nyerges.

Lovagló- és istállófelszerelések, valamint lószerszámok állandóan raktáron.

Árjegyzéket kívánatra küldünk!

SIMON GYULA

bőrönd- és bőrdíszmű-készítő
Budapest, VIII., Baross-utca 1. sz.

Calvin-tér mellett.

Csendőrségi tagoknak árengedmény.

FIGYELEM! A m. kir. Csendőrség legolcsóbb beszerzési forrása. **FIGYELEM!**

Mindenfajta

CIPŐT + CSIZMÁT készpénzáron vásárolhat **hat havi lefizetésre**

Utalvánnyal, nyomtatvánnyal és felvilágosítással készpénzzel szolgál a

NORMA CIPŐKERESKEDELMI R.-T.

Telefon 79-79. Budapest, V. kerület, Erzsébet-tér 13. szám. Telefon 79-79.

Mellékletek. Mai számunkhoz csatoljuk a Közalkalmazot-
tak Országos Gazdasági Szövetkezetének előját és működését
ismertető ívet, továbbá a Norma Cipőkereskedelmi R. T.
ajándékképpen rendelkezésre bocsátott 1926. évi fallaptárát és
árjegyzékét.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

B. J. esendőr, Beremend. Kötelezője 1927. február 28-án
jár le.

Madarász. A külügyminiszter úrhoz nyújtsa be kérvényét
szolgálati úton, abban pontosan írja le a tényállást és a
nyugta *másolatát* csatolja. A nyugta eredetijét őrizze meg,
amíg kérvényére az intézkedés megtörténik.

Sz. I. A koronaőréséghez ez idő szerint nincs felvétel, sőt
ott is apasztják a létszámot. Egyébként is csak csendőrségi
kötelezőjének leteltével kérhetné felvételét. Az, hogy csak 6
elemi iskolai osztályt végzett, nem volna akadály.

Tutankhamen. 1. Kérvényt kell beadni a siketnémák váci
intézetének igazgatóságához. A kérvényhez szegénységi bizo-
nyítványt csatoljanak. Az igazgatóság azután felterjeszti az
ügyet a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz, aki a kére-
lem fölött dönt. 2. A hazaszeretetről írott rövid cikke meg-
közelítőleg sem meríti ki mindazt, ami ehhez a napjainkban
különösen életbevágó kérdéshez hozzátartozik, közlésre tehát
nem alkalmas. De magában foglalja azt az őszinte érzést,
amely Önben el Hazája iránt. Igyekezzen ezt személyes jó pél-
dájával és szavaival másokba is átültetni, azzal minden ez-
irányú kötelességének eleget tehet. Cikkének tartalma külön-
ben — ismételjük — igen dícséretreméltó gondolkodásról tesz
tanúságot.

D. A. 2. oszt. tiszthelyettes Erdőbénye. Terjesszen fel egy
kérvényt szolgálati úton a belügyminiszter úrhoz (VI. c. oszt.),
írja le részletesen ügyét és hivatkozzon mindarra, amivel azt
igazolni tudja. Ha ez sikerül, remélhető, hogy kérésre kedvező
elintézkedést nyer.

B. J. főőrzsörmester. Veszely József hadnagyot nem talál-
juk, a Görgeyek között pedig Mörle nevű ninesen. Volt önkén-
tesek jelenlegi hollétének megállapítása nines módunkban.

Z. A. ny. törzsörmester, Künszentmárton. Ön annak ide-
jén bizonyosan élvezett tényleges szolgálata ellenében nyug-
díján felül valamilyen illetéket. Nyugdíjába tehát azt az időt,
amit pótsendőri tényleges szolgálattal időközben eltöltött,
nem lehet beszámítani. Levelében 2000 koronás postabélyeget
találtunk, s ezt lapunk javára bevétellettük.

Határ. 1. A román-szerb határszéli szolgálati utasítás
33. §-ának 1. pontja félreérthetetlenül kettőnél több személy-
hez köti a fegyverhasználat jogosságát, kettő tehát erre jogot
nem ad. 2. A szabadságot nem lehet illetéknek tekinteni. Ha a
szolgálati viszonyok megengedik, szabadság engedélyezhető.
3. A laktanyaugyeleti szolgálat vezénylése is a szolgálati
könyv alapján történik. A felelősséget ezért a szolgálatért az
viseli, akinek nevén az a szolgálati könyvben áll, azt tehát
másra rábízni barátságos esere útján nem szabad. 4. A volt 8.
honvédszázarezred irattára Baranya vármegye alispáni hiva-
talában van Pécsen. 5. Nem tudjuk.

F. I. 1. Szolgálati úton terjessze fel kérvényét a külügy-
miniszter úrhoz. Esetleg megkaphatja a szerb hatóságoktól a
bentazási engedélyt. Ha ezt megkapja, nyugodtan hazamehet,
bántódása nem történik. 2. Legénységi nősüléshez óvadék nem
kell. 3. Nem lehet beszerezni. Minden őrsön megvan.

B. L., Nagybánya. Nem. A három és fél hónapi megsza-
kítást hozzá kell számítani 1926 március 1-éhez.

B. F. esendőr, Bakonyjákó. Olvassa el az ideiglenes ruha-
gazdálkodási utasítás 31. §-át.

Sportérmek és plakettek, sportszobrok és dísz-
tárgyak (serlegek, órák stb.) mint tisztelet- és vándor-
díjak, **jelvények, katonai rendjelek**

MORZSÁNYI-nál,
Budapest, IV., Eskü-út 5. sz.

(Klotild palota, Erzsébet hídnál)

Az 1924. évi XVIII. t.-c. alapján szervezett
Iparosok Országos Központi Szövetkezete
Központja: Budapest, V., Nádor-uca 22. III. em.
Telefon: 53-33, 53-37, 151-35, L. 912-30.
Távíratcím: ipközpont.

HUNGÁRIA
kalaptomp és kalapgyár rt.
VII., Gizella-ut 24-26.
Az ország legnagyobb tomp és kalapgyára
A csendőrségi vadászkalapok készítője

Szőnyegek bútorszövetek, matrac, csinvatok,
kocsigyártó- és kárpitoskelekek stb.
Neumayer Fülöp rt.
Budapest, V., Deák Ferenc-tér 1. szám.
Tel.: 11-21. Alap. 1889.

Fürdőszoba berendezések

ülő- és gyermekfürdőkádak
magy. kir. szab. jégszekrények
és vízvezetékek szerelések

Wiesel Adolf Budapest, VI., Vilmos császár-út 47.
Telefon: 91-20.

BÚTORCSARNOK
ERNST GYULA, BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 33
(Klauzál-utca sarok)

Mindenféle bútörök és lakberendezési tárgyak óriási választékban. A csendőrség
tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

ALBACHÁRY ÉS KORAI
gomb, cérna, minden minőségű bélésárú,
rövidárú és szabókellékek. Tress, zsinór,
csipke, himzés, esattok legolcsóbb be-
vásárlási forrása
Budapest, V., Erzsébet-tér 12. Telefon: 113-10.

HAZAI VASKERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
TELEFON 981-16 BUDAPEST, VI., HUNYADI-TÉR 15. SZÁM TELEFON 981-16

Vas, vasáru, zománcozott edények, mindennemű háztartási cikkek, valamint tüzhelyek és kályhák

legolcsóbb beszerzési forrása!

A Magyar Királyi Csendőrség tagjainak 5% kedvezmény

Drais. Magán kerékpárt tartó csendőrök is kötelesek az illetékes közigazgatási (rendőr) hatóságtól az előírt illeték lefizetése ellenében számot kérni kerékpárjukra. A katonai kerékpárok, nevezetesen a kerékpáros alakulatok kerékpárjai természetesen más elbírálás alá esnek és számozásuk is a honvédség kebelén belül történik. Ez nálunk nem lehetséges, mert a csendőrségnek kerékpáros alakulatai nincsenek.

Dunamenti. Lovastanfolyamok kezdetét az előjáró parancsnokságok kellő időben közölni fogják, ha majd a parancs megjelenik, jelentkezhetik.

S. J. csendőr, Hollóháza. A vadász és oryvadász között különbség nincs. Mindkettő azonos törvénybeütköző cselekményeket szokott elkövetni.

Saturnus. Szücsnek írja meg a keresztnévét is, akkor — tekintettel az egyébként kimerítő adatokra — esetleg megtaláljuk. Keresztnév nélkül nem lehet megtalálni.

Déva. A forradalom alatt menekülés közben károsultak annak idején részesültek segélyben, ma azonban erre már nincsen lehetőség.

Toponár. A Magyar Általános Biztosító Társaság (Budapest, Vigadó-tér 1. sz.) ad ki sorsolási jegyzéket az Erzsébet Királyné Szanatórium-kötvényekről. Forduljon oda kérdésével. 2. Tanulságos nyomozást bárki beküldhet, ha jó, szívesen közöljük. Kéziratát, ha arra szükség van, átfésüljük. Természetesen, hogy a nyomozásnak igazán tanulságosnak kell lennie.

Gölnicbánya 1916. 1. Az őrsirodában lábhoz vett karabélylyal jelentkezik a járőr. A fegyvert nem szabad az őrsirodában üríteni vagy tölteni, erre a célra külön hely van megjelölve minden laktanyában. 2. A III. oszt. legénységi szolgálati jelre igénye van.

Csóka. Az új Gyalogsági Gyakorlati Szabályzat 5. füzeté (Függelék) úgy szabályozza a kérdést, hogy a honvéd csak őr- és ügyeleti szolgálatban, továbbá akkor tartja fenn fején a sapkáját, ha puskásan lép be a szobába. Egyébként leveszi a sapkáját még akkor is, ha oldalfegyvere fel van csatolva.

1888. Tata. 1., 2. Mindkét kérdésre pontos választ talál lapunk 1924. évi 9. számában „F. J. tiszthelyettes, Nagyoroszi” jellegre küldött üzenetünkben. Az ott közölt adatok és útmutatás alapján Ön is ki tudja számítani nyugdíjba beszámítható szolgálati idejét és a megfelelő nyugdíjilleték összegét. A kiszámításnál ügyeljen arra, hogy csak azokat a háborús éveket vegye kétszeresen, amelyekben valóságban ténylegesen szolgált legalább 3 hónapot. Ha ezen az alapon mind a hat háborús év kétszeresen beszámítható, akkor Önnek már a múlt év június havában meg volt a nyugdíjba beszámítható 40 szolgálati éve. Ha pedig 1894. június 1-én a katonaságtól megszakítás nélkül jött a csendőrséghez, akkor a katonaságnál eltöltött szolgálati idejét is hozzá kell számítani a nyugdíjba egyébként s a fentebb tárgyaltak szerint beszámítható idejéhez.

R. J. 10. 1., 2., 3. Rendezés alatt álló kérdések, amelyekre nem tudunk érdemleges választ adni. 4. A közeljövőben változások állanak be ezen a téren. Ennek megtörténtéig nem válaszolhatunk kérdésére.

Novara. Kérdése tárgytalan, mert egyetlen közzéadással sincs, amely a kincstár tulajdona lenne.

M. J. I. csendőr, Csesztreg. Kötelezője 1928. november 31-én jár le.

Szirt. 1. Az engedély nélküli határátlépés, ha egyéb súlyosabb büneselkmény nem forog fenn, kihágási eljárást von maga után s így a tevékenységi kimutatásnak a közigazgatási hatóság hatáskörébe utalt kihágás rovatába kell bevezetni. 2. Idegen államokból hozzánk átszokott katonák a mi törvényeink szempontjából nem katonaszökevények és természetes, hogy nem is úgy kezeljük őket. Ellenük is csak engedély nélküli határátlépés miatt indul meg az eljárás. Kiadatási eljárásnak nincs helye, a mi katonaszökevényeinket sem adják ki idegen államok. Mindez a dolog természetéből is tisztán látható. Ön meggyerte mindkét fogadását.

T. J. Domoszló. Adja be kérvényét szolgálati úton a belügyminiszter úrhoz (VI. b. osztály).

CSENDŐR-

tisztek, altisztek és azok családtagjai névre szóló utalványára

hat havi részletfizetésre készpénzárón

a következő cikkeket kaphatják:

női-, férfi- és egyenruha-
szöveteket, bélésarukat,
vásznot, sifont, zefireket,
és egyéb vászonarukat,
női s férfifehérműveket
készen és rendelésre,
törülközőket, abroszokat,
kötött és szövött árut,
kötött gyermekgarnitúrát,
kesztyűt, harisnyát, kész
kötött kabátokat, fűg-
göny és függönykelméket,
uj, gyárilag sterilizált ágytollat és pelyheket, paplanokat, min-
dennemű mosókelméket, selymeket, valamint díspárnákat a

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM.

A vásárláshoz szükséges **utalványok** Budapesten a csendőrkerületi parancsnokságnál, míg vidéken minden parancsnokságnál állanak t. vásárlóink rendelkezésére.

Az egyes vásárlások utáni első részletek 1926 március hó 1-ével kezdődnek.

KEMÉNYFA BÚTOROK

❖ elismert gyári gyártmány jótállással ❖

HEGEDÜS ÉS TÁRSA-nál
BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 10.

Csendőrségnek és közalkalmazottaknak 12 havi részletre előleg nélkül.

Magyar kir. honvédelmi miniszterium és csendőrség
sportcikkék szállítója

Macher Rezső és Társa
Budapest, VI., Podmaniczky-utca 45. sz.
Árjegyzék ingyen és bérmentve!

Az
amerikai „ROYAL” írógép
legújabb **PILASTER** modellje
világszenzáció.

Kedvező fizetési feltételek. Országszerte díjmentesen bemutatja a vezérképviselőt:

KOVÁCS A. ÉS TÁRSA
BUDAPEST, V., NÁDOR-UTCA 5.
TELEFON: 34-96.

Kételkedő. A vezényelték a napi betét 20%-ával fizetnek többet az érkezésért.

Hóvirág. 6 évi csendőrségi szolgálat után beadhatja nőülési kérvényét. Ha arra egyébként is méltónak s az arát is megfelelőnek találják parancsnokul, akkor a kerületi parancsnoksághoz befutott kérvényének sorszáma szerint meg fogja kapni az engedélyt.

Takarék 1897. 1. Katonai és csendőrségi szolgálati idejének összege meghaladja a 6 évet, ez idő után pedig — megszakításokra való tekintet nélkül — illetékes a III. oszt. legénységi szolgálati jel. 2. Nem csak célszerű, hanem szükséges és idő-szerű is, hogy megkezdjük a takarékoskodást és megtakarított pénzünket takarékpénztárban kamatoztassuk. Ha megtakarított pénzét havonta 500.000 koronával — amint Ön írja — gyarapítani tudja, az nagyon dícséretes és követésre méltó cselekedet, amelynek Ön maga veszi majd hasznát, mert a kamatos kamatokkal néhány év alatt tekintélyes összegre rúg a megtakarított pénze. Az a sajnálatos tény, hogy a háború előtt takaréka helyezett összegek értéküket veszítették, most már ne aggassa, mert a magyar pénz értéke biztosítva van s devalvációtól nem kell félnie.

Buda. A középiskola alsó négy osztályáról magánvizsgát tett altisztek segélyezésére vonatkozó 167.521/VI. b. 1925. számú belügyminiszteri rendeletnek visszamenőleges hatálya nincs.

Lakóca. 1. Májer Ottó honvédszázados Győrött teljesít szolgálatot a 4. honvéd gyalogezrednél. Weisz Andor hadnagyot nem találjuk. 2. Írjon a cégnek egy lapot, az készségesen elküldi az árjegyzéket.

Panesova. 1. Igen, de csak rendfokozat nélküli honvédként. Altiszt lehet belőle. A legközelebbi honvéd parancsnokságnál jelentkezék. 2. Nincs rá mód s a lehetőség a jövőre nézve is kizárt dolog. Egyébként ugyanolyan feltétellel, mint a honvédségnél, nálunk is szolgálhat, de tiszti rendfokozatot nem érhet el.

I. K. esendőr, Lőrinc. Bej Sándor hadnagyot nem találunk. Másik két kérdésére kérjen választ a Hadtörténelmi Levéltártól (Budapest, Vár, Bécsi kapu-tér 4. sz.)

Nemesszalók. Kötelezője 1926. október 31-én jár le.

Tisza. 1. Olvassa el mal számunkban „Dunamenti” jellegére küldött üzenetünket. 2. Csak kötelezője lejártá után léphet ki a testületből s akkor megpróbálhatja a lovassághoz való bejutását.

Sió. 1. Olvassa el a múlt évi Csendőrségi Zsebkönyv 293. oldalán a VI. fejezet 3. pontját. 2. Rendezés alatt álló kérdés, amelyet rendelet fog szabályozni. 3. Valaki egy hajózható csatornán átvezető, a közforgalomnak átadott, kocsis- és gyalogközlekedésre használt vashidat oly célból aknáz alá, hogy azt felrobbantsa. Ha a merényletet még idején felfedezik, a tettes gyilkosság büntetvénye kísérlete miatt kerül a bíróság elé. Ugyanez az eset akkor is, ha a hidat felrobbantják, de emberéletben nem esik kár. Ha emberélet pusztul el, befejezett gyilkosság büntetéről van szó. Mindkét esetben felelni fog a tettes az 1924:XV. t.-c. alapján is, amely a robbantószer és robbanóanyag előállításával, tartásával és használatával elkövetett bűncselekményekről szól. Ez a törvény 1925. május 1-én lépett életbe. A robbantószerrel elkövetett gyilkosságra és ennek kísérletére az egész ország területén a rögtönbíráskodás van kihirdetve.

Ézüst érem. A volt es. és kir. 7. huszárezred irattára Északpest vármegye alispáni hivatalában van Budapesten.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas részvénytársaság nyomdája Budapest, V., Honvéd-u. 10.
(Telefon: 5-67, 5-68.)

Felelős vezető: Tiringer Károly műszaki igazgató.

Az AEG-MIGNON írógép a csendőrség kedvelt írógépe.

Előnyei:

1. rendkívüli olcsósága,
2. könnyű és kényelmes kezelhetősége,
3. azonnali és állandó látható írása,
4. egyenletes és tiszta írása,
5. nagy átütőképessége, (15 átütés egyszerre)
6. egyszerű, szolid, erős kivitele, miáltal a javítások feleslegessé válnak.

Havi 150.000 K részletfizetés ellenében kapható:

Unio Magyar Villamossági
Részvénytársaságnál
Budapest, VI., Andrássy-ut 15. sz.

Az egykori osztrák-magyar had-
sereg által használt

WAFFENRAD

gyártmányú **kerékpárokat**
tíz havi részletfizetésre csendőr-
szolgálatra alkalmas felszerelés-
sel szállít

„BÖHM” GÉPÁRUHÁZ SZENTGOTTHÁRD.

KÉRJEN AJÁNLATOT!

Eddig kb. 500 darab csendőrhasználatban.

IRÓGÉPEK

ujak, használtak, kedvező fizetési feltételekkel. Régi gépeket becserélünk.
BIRÓ ÉS ECKSTEIN, Budapest, V., Vörösmarty-tér 3. Tel.: 126-06 és 46-25.